

EN VASKERMANDS ERINDRINGER

af Ejner Hansen

Skrevet med Bookman Old Style

Privat tryk (nov 2000)

© Copyright tilhører Ejner Hansens efterladte, men du må gerne udskrive/kopiere enkelte eksemplarer til privat brug

EN VASKERMANDS ERINDRINGER

af Ejner Hansen

Indhold:

Forord	EJNERS HISTORIE TIL OS (v/Bjarne Hermansen)
1. kapitel	DRØM OG VIRKELIGHED
2. kapitel	TANKER OG HANDLING
3. kapitel	JEG BLIVER SLUMSTORMER
4. kapitel	BLANDEDE TANKER
5. kapitel	SALG AF DANMARKS SELVSTÆNDIGHED
6. kapitel	MÆRKELEGE TANKER OM MANGE FORSKELLIGE TING
7. kapitel	ÆGTE VENSKAB OG KAMMERATSKAB
8. kapitel	ET LANGT KAPITEL OM GRUBLERIER
9. kapitel	GRUBLERIERNE OG FILOSOFISK TÆNKNING FORTSÆTTER
10. kapitel	GLÆDER, SORGER OG TANKER, 6. JULI 1973
11. kapitel	FORTID OG FREMTID, EN KÆMPEBRANDERT OG TO RETSSAGER
12. kapitel	EN VASKERMANDS BETRAGTNINGER
13. kapitel	SOM UNG MAND, DER IKKE TABTE KAMPVILJEN, SELV OM JEG VAR SLAVE
14. kapitel	SOM SOLDAT OG SPEKULATION OVER, HVAD DET SKAL BRUGES TIL
15. kapitel	SKATTEMYNDIGHEDER OG ADMINISTRATION FØR OG NU

Forord

EJNERS HISTORIE TIL OS (v/ Bjarne Hermansen)

Jeg mødte Ejner i efteråret 1973. Dengang først i 70'erne var det "in" at rende rundt med en kasettebåndoptager og indsamle folkeminder. Nu kan det med folkeminder jo være så meget - det kan også være de ting der sker her og nu; men måske er væk i morgen!

Jeg havde i den forbindelse hørt om Folkets hus i Stengade, og vidste at der var søndagsunderholdning HVER søndag.

Jeg tog derind. Huset var fuldt af børn og voksne, som hyggede sig og drak kaffe. Spillemandsgruppen "Stens Spillemand" spillede (de udviklede sig senere til "Folkets Hus Spillefolk"), og midt i det hele gik en ældre mand rundt med to stokke, og så ud som om han ejede det hele, og i hvert fald var vældig stolt af arrangementet.

I en pause holdt han en velformuleret brandtale, hudflettede husets modstandere - og folk var begejstrede, unge som gamle. Hans fysiske tilstand var ringe, men han soled sig i de unge menneskers (især pigernes) omsorg.

Jeg faldt i snak med ham, og han fortalte begejstret om besættelsen af Folkets Hus og om kampen for at bevare dette unikke sted midt i saneringshelvedet.

Denne samtale blev til mange gennem mange år, og vi blev nære venner - uden at vi altid var enige!

Ejner var en ildsjæl i Folkets Hus. Han arrangerede i en lang årrække den ugentlige søndagsunderholdning - hvor han med

sine fantastiske overtalelsesevner formåede, at få også kendte danske kunstnere til at optræde vederlagsfrit til støtte for Huset.

Han mødte også gerne op til politiske debatter og repræsenterede huset med en usædvanlig kampvilje. Det gjorde han på trods af, at han som inkarneret kommunist ofte gik partilinjen midt imod.

Ejner var en uhæmmet sangskriver! Han bidrog gerne uopfordret til underholdning med selvskrevne sange, sketches og monologer. Det var egentlig i lige linje fra det han havde beskæftiget sig med siden sin ungdom, hvor han optrådte rundt omkring på Sydsjælland.

Da han langt om længe, stærkt invalideret af slidgigt, fik en pensionistlejlighed, fik han ofte besøg af unge mennesker, som holdt af at diskutere med ham - klog, begavet og provokerende. Han mestrede diskussionens kunst selvom han kun havde en landsbyskole-baggrund. Ejner elskede sin båndoptager. På den indspillede han sine taler og tanker - og fik unge mennesker til at indsyngne sine sange. Hans store projekt var at skrive bogen "En vaskermands erindringer"

Ved sin død 4. marts 1993 efterlod han manuskripter, sangtekster, bånd og en del billeder. De er nu overgivet til Næstved Lokalhistoriske Arkiv. Jeg havde lovet ham, at prøve at få udgivet

hans bog - tiderne har ændret sig, og jeg tror, at det er i hans ånd, at så mange nu kan læse den her på Internettet. Så her er den altså!

Djursland den 28. september 2000

Bjarne Hermansen

P.S. Tak til alle folk fra Folkets Hus, som har hjulpet med renskrivning og opsætning.

1. kapitel

DRØM OG VIRKELIGHED

Jeg er noget af en drømmernatur, især nytårsaften har jeg, siden nytåret 1961-62 haft sælsomme drømme; virkeligheden viste sig desværre at være betydelig anderledes.

Den 12. november 1961 kunne jeg ikke sove om natten. Jeg syntes, det hele så håbløst ud, jeg havde stærke smerter, der var ingen udvej, jeg måtte på hospitalet og opereres for brok. Jeg lå i sengen og gennemgik, som så mange gange før, den onde skæbne, der havde ramt mig i 1961. Ja, 1961 havde i sandhed været et dårligt år, alt var gået mig imod. Havde jeg kunnet rive et helt år ud af kalenderen, måtte det absolut blive 1961. Det dårligste år, jeg havde haft i mit 46-årige liv. Forbandede år, gentog jeg atter og atter. Omsider faldt jeg dog i en hvileløs søvn.

Da med ét står der en gammel mand og en dreng ved min seng. "Hvem er I?" spurgte jeg forvirret. "Jeg hedder 1961," sagde den gamle, "og dette er min søn, der snart skal løse mig af. Men sig mig engang, hvorfor er du så vred på mig? Jeg vil dig kun godt!" "Du!" skreg jeg, "du har ødelagt alt for mig, alt er gået skævt i år, jeg glæder mig sandelig til 1962 kommer, det må vel blive lidt bedre." Drengen havde hidtil ikke sagt noget, men nu sagde han: "Far, er der mange af den slags kværuanter, så bliver det sandelig ikke let at løse dig af til nytår." "Nej, min dreng," sagde den gamle, "nogle er der jo, men ham her er ige godt den værste. Han er så opfyldt af selvmedlidenhed, at han er bitter på alt og alle, men nu vil jeg høre, hvad han har at sige til sit forsvar, ellers må

du lade ham sejle sin egen sø i 1962, men det er nu ikke så godt, for manden har stof i sig til at se sundt og fornuftigt på tingene. Lad os nu høre, hvad du har at beklage dig over," sagde han til mig. "Beklage mig over!" sagde jeg, "jeg er det hårdest ramte menneske i hele Danmark. Jeg bor her i Haveforeningen Ørsted, og siden 1. marts har der været en trussel over hovedet på os, at vore huse skulle væk; mange er flyttet, har opnået en lejlighed, men hunden kan jeg ikke tage med, den skal aflives, og det er min bedste og mest hengivne ven. Jeg går aldrig med til at aflive den. Så nu kæmper jeg en hård kamp mod myndighederne for at få et sted at bo, så jeg kan have hunden med." "Er det hele dit problem?" spurgte 1961. "Nej," sagde jeg, "der er meget mere. Der er først og fremmest min økonomi. Til 1. marts skyldte jeg intet væk udover de 2 måneders skat, som alle ordentlige mennesker skylder. Jeg havde mit gode arbejde, og helbredet var i orden, så den skat skulle jeg såmænd nok have klaret. Nu skylder jeg 5000 kr væk, hvoraf det halve er skat." "Hvordan er du dog kommet i den gæld?" spurgte 1961. "Jo," sagde jeg, "de første fjorten dage i marts kørte jeg rundt for at finde et sted at bo med min hund, men hver dag endte med et håbløst resultat. Det gik mig i den grad på nerverne, at jeg ikke var i stand til at genoptage mit arbejde før 1. juni. Og jeg kunne ikke engang samle mig sammen til at gå til læge, så jeg tjente ikke en øre i denne tid. Da jeg så endelig fik arbejde til juni, gik det godt i 5 uger,

men den 5. juli faldt der en tung genstand ned på min højre fod og brækkede tre fodrodsben. Så var jeg uarbejdsdygtig i ni uger, jeg fik dagpenge fra ulykkesforsikringen, men ikke nok til at dække de svære udgifter, jeg havde sat mig i. Så gælden blev større og større. Og nu skal jeg ud og opereres for brok og måske mavesår. Brokken har jeg fået af, at jeg tog hårdt arbejde for at rette min økonomi op. Så jeg synes ærlig talt, at 1961 har været et forbandet år." Det trak lidt om mundvigene på den gamle, som om han skjulte et smil. "Står du oven i købet og griner af mig?" skreg jeg, "Gå med dig, forbandede 1961!" "Ja, lad os gå," sagde 1961, "og lad ham blive tilbage med sin selvmedlidenhed, han er ikke at beklage. Der er mange, det har det elendigere end ham og må bo på trappegange." Jeg vågnede badet i sved. Hvad var det for en mærkelig drøm, jeg havde haft? Var jeg virkelig en kvæ-
rulant? "Nej, det kan ikke passe," tænkte jeg, "jeg kæmper kun for, hvad jeg har kært. Jeg kæmper mod myndighederne for at bevare min hunds liv." Men havde jeg kæmpet med forkerte våben? Var min bitterhed mod samfundet gået for vidt? Jeg faldt atter hen i en urolig slummer.

Jeg vågnede med heftige smerter og fik en nabo til at ringe efter ambulancen. Jeg kom på hospitalet og blev opereret for brok. Efter få dage på hospitalet blev jeg sendt på et rekonvalecentophold på Næsse-slottet, og der fik jeg tid til at tænke roligt over tingene. Der var mange forskellige mennesker blandt patienterne, nogle havde chance for at komme sig helt efter deres sygdom, men andre måtte desværre affinde sig med, at deres sygdom var

Indgangen til haveforeningen "Ørsted", hvor jeg boede fra 1957, da jeg kom til København, til 1. marts 1962 hvor jeg måtte rive mit hus ned.

så slem, så der ikke var meget håb for helbredelse og måtte indrette deres liv som fremtidig invalidepensionist. Men alle var glade og tilfredse og taknemmelige, fordi de havde fået et så godt ophold efter deres sygdom. Jeg skammede mig, jeg var blandt dem, der kunne genvinde mit helbred totalt, så at jeg kunne genoptage mit arbejde. Mange havde det værre end jeg, de havde mistet det kosteligste af alt: deres helbred for stedsse. Tak, kære venner, fordi I åbnede mine øjne, så jeg vandt sejr over min selvmedlidenhed.

Jeg rejste hjem nogle dage før nytår, og om fjorten dage er jeg rask nok til at genoptage mit arbejde.

Jeg kæmper stadig for at finde et sted at bo med min hund, der gav mig en hjertelig velkomst, da jeg kom hjem. Min fraseparerede hustru havde passet den godt, mens jeg var væk, så den havde ikke lidt nød, men var alligevel glad ved at se mig. Men jeg vil for fremtiden ikke nøjes med at kæmpe for mig selv, jeg vil dygtiggøre mig, så jeg kan tage kampen op mod bolighajer og profitmagere, der udnytter andre mennesker. Ja, jeg vil kæmpe imod dem, der skånselsløst lader hånt om menneskeværd og for profits skyld lader mennesker gå til grunde og fremelsker sygdomme og stor dødelighed blandt børnene. Jeg vil ikke tænke først på mig selv, jeg vil kæmpe for andre.

Nytårsaften gik jeg tidligt i seng, min hund fik lov at ligge ved siden af mig, grundet at den var bange for nytårsskyderiet udenfor. Jeg slukkede lyset og prøvede at sove.

Da hører jeg pludselig en høj latter, og en grinende gammel gubbe, fulgt af en ganske ung mand kommer til syne. "Nå, der har vi kværlanten, der ikke er nogen kværlant mere," sagde 1961. "Kan du se, min søn er klar til opgaven i 1962?" "Ja, velkommen nytår," sagde jeg, "og tak til dig, du gamle vidunderlige 1961." "Det lader sig høre," sagde 1961. "Nu har du opdaget, at mange har det sværere end dig, fordi de bliver udnyttet groft af personer, der støtter profit over menneskeværd. Men kom nu ud på gulvet, så skal vi danse." Jeg tog 1961 i den ene hånd og hundens forben i den anden, så dansede vi rundt om mit skrivebord. 1962 stod midt i stuen og så meget beslutsom ud. Ja, det kan godt være, jeg har drømt det sidste, men når jeg siger til min hund, at nu er det nytår 1962, logrer den med halen. Den har

også de bedste forhåbninger til det nye år, alt er glædeligt, livet er dejligt.

Men hvorledes gik det i 1962? Desværre ikke så godt, som jeg havde ventet. Det var ikke helt rigtigt, hvad 1961 havde sagt i drømmen, jeg havde ikke tænkt udelukkende på mig selv og mit problem hele året. Nej, fra 1. marts, da Statsbanerne, der ejede grunden i Haveforeningen Ørsted, meddelte os, at der var ingen chance for udsættelse længere, vi skulle væk omgående. Vi havde tidligere fået opsigelse, men det var lykkedes os at få nogle år til; nu var det intet håb, Statsbanerne ville bygge en toldkammerbygning på området, en efter manges mening fuldstændig overflødig ting, for Danmark var lige blevet meldt ind i De Syv og toldskrankerne skulle afvikles. Men ud skulle vi. 135 familier skulle væk i første omgang, tilmed anså kommunen sig fritaget for forpligtelser over for os, da vi efter deres mening havde boet illegalt der, da det kun var godkendt til sommerbeboelse, men med myndigheders velsignelse.

Mange af os var som jeg kommet fra provinsen, havde tilmeldt os folkeregisteret i Københavns Kommune uden at have nogen anden adresse. Vi modtog en trykt formular, hvorpå der stod: Velkommen som borger i Københavns Kommune. Formularen fortalte videre om de rettigheder, vi havde i kommunen. Formularen var sendt til vores adresse, Haveforeningen Ørsted – vi havde ingen anden – altså var vi godkendt som helårsbeboere.

Nu kneb det for os, og kommunen ville løbe fra alle forpligtelser. Jeg sammenkaldte beboerne til en demonstration på festpladsen. Børnene bar plakater, hvor der bl.a. stod: Vi vil bo hos

far og mor, vi vil ikke sættes på gaden. På festpladsen holdt jeg en tale til beboerne og lovede at gå til de ansvarlige myndigheder for at få dem til at hjælpe beboerne til en ny bolig. Vi sang derefter en sang, jeg havde skrevet til lejligheden:

HAVEFORENINGEN ØRSTEDS slagsang.

Mel.: Jeg elsker den gamle, den vaklende rønne.

Om Haveforeningen Ørsted vi synger,
Den plet højt vi elsker, vort hjem vi der har.
En opsigelse nu vort sind hårdt betynger,
Mon Staten vor elskede plet fra os ta'r?

Vi alle så nødigt fra Ørsted vil flytte,
Vi ønsker at bo her adskillige år.
Vi elsker vor gamle, vor herlige hytte,
Mon Staten omsider det ikke forstår?

I embedsmænd, lyt til beboernes klage.
Lad hjertet nu råde, opsigelsen glem.
For intet i Verden vi har så tilbage,
Hvis vi må forlade vort elskede hjem.

Men, mange indvender, hvad kan det dog nytte,
De vil ha' os væk, de os ikke forstår.
Vi elsker vor gamle, vor herlige hytte,
Når alle står sammen, det sikkert nok går.

For hjemmet vi kæmper i skrift og i tale,
Vi ej giver op, for hør blot nu engang:
Vi udsættelsen vil fra Statsbanen hale,
Den hele befolkning må lære vor sang.

Men, sker det trods alt, at vi herfra må flytte,
Vi sørger, men dog på retfærdighed tror.
Vi elsker vor gamle, vor herlige hytte,
I haveforeningen Ørsted vi bor.

Jeg søgte derefter foretræde hos daværende generaldirektør Skov fra DSB. Skov var meget elskværdig, men beklagede, at han ikke kunne hjælpe, da det var absolut nødvendigt at udvide, og vi skulle flytte 1. marts. Formanden for Ørsted og Københavns Huslejerforenings formand, Andreas Svendsen, henvendte sig på Rådhuset og tale med borgmesteren. Andreas Svendsen nåede et resultat. Han fik myndighederne til at skrive under på, at ingen familier med børn kom væk, før det lykkedes Svendsen at skaffe dem en lejlighed. Det var billigt sluppet af Kommunen. Nu sorterede genhusningen af Ørstedes beboere helt under Andreas Svendsen, der måtte betale et gebyr for at være medlem af Københavns Huslejerforening.

Men hvad med mig? Jeg var separeret fra min kone, der boede i et hus i nærheden sammen med vores 15-årige søn. Hun kunne måske opnå en lejlighed, men jeg boede alene med min hund, og den blev ikke betragtet som boligberettiget, den måtte aflives.

Jeg tror, at jeg i den første del af 1961 tænkte mere på de mange ulykkelige familier end på mig selv. Nu sad jeg i saksen.

Fra min første boligkamp 1961. Beboerne i haveforeningen "Ørsted" var opsagt af Statsbanerne, der ejede grunden. Sammen med formanden og Københavns huslejerforenings formand forhandlede vi med myndighederne og det lykkedes at få fristen forlænget med et år. Forinden sammenkaldte jeg til en demonstration på festpladsen, hvor en del børn bar plakater med slagord "Vi vil bo hos Far og Mor - og ikke sættes på gaden"

2. kapitel

TANKER OG HANDLING

Lørdag den 30. juni 1973 sad jeg og spekulerede over fortid og fremtid. Det sidste er der nok ikke meget af for mig. Jeg kan kun bevæge mig ved hjælp af 2 armstokke, og det går langsomt, jeg har en meget udpræget slidgigt, der forvolder mig stærke smerter. Sovet får jeg ikke meget, selv om jeg tager smertestillende tabletter.

Mine tanker gik tilbage i tiden, tilbage til 1962, hvor jeg spekulerede på et sted at bo med min hund. Det lykkedes ikke, men jeg skaffede min tidligere kone et kolonihavehus et andet sted, så kunne hun have hunden med. Så den sag var klaret. Jeg havde under mit rekonvalecentophold på Næsse-slottet hørt, at de manglede en arbejder ved gartneriet fra 1. marts. Jeg søgte stillingen og fik den. Jeg arbejdede nogle tilfældige steder til nogle dage før marts, så rev jeg mit hus ned og flyttede til Næsse-slottet, hvor jeg skulle have kost og værelse. Alt var tilsyneladende godt. Jeg skulle have en rimelig betaling for mit arbejde, men jeg måtte også arbejde strengt for min løn. Jeg var arbejder, stik-i-rend-drengen for de udlærte gartnere, der ikke forstod, at en arbejdsmand ikke kunne yde det samme som dem, der havde stået fire år i lære. Jeg var bundet på hænder og fødder, afhængig af boligen – jeg havde ingen andre steder at flytte hen – så jeg måtte finde mig i alt. Jeg tog ikke meget ud, brugte meget lidt på mig selv, og kort før jul var ude af den gæld, jeg havde stiftet i 1961.

Nytåret 1962-63 begyndte med en streng vinter, der varede lige til april. Vi arbejdede i skoven med at fælde træer, men midt i februar blev jeg fyret på grund af arbejdsmangel indtil foråret kom, og vi kunne komme i jorden.

Nu var den gal igen, jeg manglede værelse og arbejde. Jeg var heldig at få et værelse i Holte til en nogenlunde rimelig pris, men arbejde var der ikke at få der på egnen. Jeg cyklede et par måneder til kontrol i Gartnerforbundet i Trørød, som jeg var blevet tvunget til at overføres til da jeg kom på Næsse-slottet. Jeg søgte nu arbejde i København og fik jobbet som spandevasker i Københavns Kommunes Folkekøkken. Det var en god arbejdsplads frem for mange andre. Jeg måtte slæbe, jeg havde masser at bestille, men jeg mente, at jeg var kommet på rette hylde: jeg vaskede det, som andre havde svinet til. Det var symbolsk, jeg var med til at gøre Danmark rent. Jeg blev der i ca. syv år, da jeg desværre på grund af udpræget slidgigt måtte søge invalidepension. Det var kort før nytår 1969-70. Men jeg er stadig vaskermand, jeg er med til at vaske det urene bort. Jeg har kæmpet mod ualmindelig meget smuds. Det er vanskeligt at få vasket af, men noget er da lykkedes.

Da jeg i 1963 havde fået arbejde i København, søgte jeg værelse der – en lejlighed var stadigvæk udelukket. Jeg stillede ikke store krav og fik et billigt værelse på Åboulevarden. Det var et tagkammer uden varme, vand og toilet. Toilettet var i gården, og da

jeg på det tidspunkt var rask, betød det ikke så meget for at gå i gården. Men kort tid efter overgik ejendommen til andelsbolig. Dette skulle være uden betydning for mig, da jeg havde lejet værelset af en lejer på 4. sal. Men de andre beboere fjernede toiletet i gården – det var heller ikke bedre værd – men nu var jeg henvist til at skulle benytte offentlige toiletter. Jeg søgte forgæves en lejlighed, jeg blev skrevet op på Frederiksberg Rådhus, men der var intet at gøre. En lejlighed i en overkommelig pris-klasse er meget svær at få i velfærdsstaten Danmark. Jeg var en udstødt, en paria i samfundet, men jeg klarede mig da nogenlunde. Dog – da slidgigten blev så graverende, at jeg måtte søge invalidepension, var det rent galt. Jeg henvendte mig gentagne gange på pensionskontoret på Frederiksberg Rådhus, men den smudsige boligpolitik, de har i denne kommune, kan selv en energisk vaskermand ikke vaske af.

I juni 1972 havde min sygdom forværret sig så meget, grundet mine urimelige boligforhold, at jeg måtte indlægges på Frederiksberg Hospital. Socialrådgiverne på afdelingen og lægerne skrev om mine forhold til kommunen, der stadigvæk kom med den undskyldning, at de ikke havde nogen lejligheder – naturligvis en dårlig undskyldning, da en værdig bolig må være en menneskeret og især for invalidepensionister. Denne konservative kommune havde set stort på, at mange lejligheder var solgt efter den nye ulykkelige ejerlejlighedslov. De burde selvfølgelig have opkøbt dem, så der var boliger nok til alle. Jeg måtte blive på hospitalet i 10 uger. Da var det endnu ikke lykkedes, så jeg blev sendt på Næsse-slottet på rekreation. Lægerne og socialrådgiver-

ne var enige om, at jeg ikke kunne flytte tilbage til mit usle tagkammer på 5. sal. Så lykkedes det endelig, en ældre dame var død kort forinden, så der var en dejlig etværelses lejlighed til mig på 1. sal. Jeg spekulerer nu over, om der er nogen, der venter på, at jeg skal dø for at få en værdig bolig på Frederiksberg. Og det sker nok inden længe. Mig har de ødelagt. Jeg mærker smerterne blive værre og værre. Jeg kan ikke skille mine ben fra hinanden, jeg må krydse dem, når jeg går. Der er langt til de handlende i kvarteret, så jeg har ansøgt kommunen om en trehjulet cykel med håndpedaler. Jeg får den vel nok, men det varer sikkert – som alt andet – længe.

Da jeg har vanskeligt ved at færdes, og der er meget langt til nærmeste telefon, har jeg ansøgt kommunen om egen telefon. Jeg fik først afslag, men så stillede jeg personlig på Rådhuset, så de ved selvsyn kunne konstatere, hvor gangbesværet jeg var blevet. Telefonen blev også bevilget, jeg har fået et telefonapparat, men venter med længsel på, at KTAS kommer og tilslutter den. Det nytter jo ikke noget med et apparat, når man ikke kan ringe. Ja, der er meget sløseri og smuds for en ærlig vaskermand at bekæmpe.

Min flinke hjemmehjælper, der kommer og gør rent for mig to timer hver onsdag, spurgte jeg om der var et middel, der kunne fjerne kedelsten. Hun svarede bekræftende, men bemærkede, at hvis det var det halvlitermål, jeg havde, kunne det ikke betale sig fremfor at købe et nyt.

Lørdag aften kom jeg i tanker om, hvad hun havde sagt. Og så fandt jeg frem til livets sandhed. Jeg var jo selv besat med kalk-

sten i begge hofter, jeg var kasseret. Jeg får invalidepension, lægerne giver mig smertestillende midler. Men min sygdom kan de ikke helbrede, den bliver værre og værre. Da mange læger anerkender naturlæger, kiropraktorer og akupunktur, hvorfor i alverden bevilger staten ikke de fornødne penge til forskning i disse gamle videnskaber, der efter omtale har helbredt mange, hvor lægerne intet har kunnet udrette. Det har de ikke lært ved deres uddannelse. Selv om der blev givet millioner ud til forskning, er der ikke tvivl om, at der kunne spares et kæmpebeløb, fordi gode medborgere så ikke skulle søge invalidepension for en sygdom, der sikkert kunne være helbredt ved begynderstadiet. Jeg er overbevist om, at min sygdom kunne være helbredt i starten, så jeg stadig havde kunnet passe mit job som praktisk vaskerman. Nu må jeg nøjes med at gøre det symbolsk.

Men nu var vaskermanden vågnet i mig. Jeg havde fået en opgave. Jeg rejste mig fra stolen, fik fat i mine armstokke og bevægede mig lynhurtigt ud i køkkenet. Jeg var derude på mindre end tre minutter, og der er dog 6-7 meter derud. Jeg fik fat i mit halvliterkrus og fyldte det med det købte kalkopløsningsmiddel. Nu fik jeg øje på en gammel kedel, som jeg havde tænkt at smide i skraldespanden, fordi den var helt belagt med kedelsten – og jeg havde købt en ny. Jeg gik i krig, ”du skal ikke kasseres, gamle ven,” mumlede jeg, ”du kan holde mange år endnu.”

Jeg fyldte kedlen halvt op med eddike og halvt med vand og lod den stå til søndag morgen. Da var det meste af det indvendige opløst, og mit litermål var fuldstændig rensat for kalksten ind-

vendig. Kedelen fik en omgang til, den måtte stå til søndag eftermiddag, men så var den også rensat indvendig. Jeg fik nu fat i en grydesvamp og ståluld samt skurepulver, som en vaskerman altid har i sit køkken. Jeg begyndte at skure mit litermål udvendig og indvendig for pletter. Det var snart, så det skinnede. Men kedelen var værre, det kostede en times arbejde. Men jeg kan sagtens stå ved en vask, så har jeg noget at støtte mig til, det er ikke hænderne, men benene, der fejler noget. Da jeg endelig have rensket min kaffekedel, viste det sig, at der var hul under tuden, der havde siddet et lag kalksten. ”Det var værre,” mumlede jeg, ”det kan blive bedre, kammerat, men du klarer det ikke alene.” Jeg måtte vente til onsdag, til min hjemmehjælper kom, så ville jeg give hende en pakke tyggegummi. Den klæbrige masse, der bliver tilbage, skulle nok tætnes hullet. Jeg kan ikke tygge tyggegummi selv, for jeg har protese, og tyggegummiet sidder fast i ganen. Ja, havde Jokum bare været så opfindsom, så havde han kunnet tætnes hullet i spanden og hente vand til Lisbet, men det er en helt anden historie. Jeg var nu så træt, at jeg måtte lægge mig og hvile lidt, jeg tåler jo ikke ret meget mere. Men jeg følte mig dejlig veltilpas, vaskermanden havde atter vundet sejr over skidt. Der er dog stadig meget skidt at fjerne endnu – der er megen forurening og snavs i gamle Danmark.

Jeg var med i Havnegade, da Nationalbanken gennemtrumfede alle tiders mest snavsede påfund: at nedrive 106 luksuslejligheder for at give plads til et ligegyldigt seddeltrykkeri, der udmærket kunne have ligget et andet sted. Jeg har set mange ulykkelige mennesker, der på grund af den urene boligspekulation er hjemløse eller må bo i usle lejligheder, der fremelsker børnedødelighed og sygdomme. Er vores samfund da helt svinsk? Der er meget, der tyder på det, når en mand som Glistrup med en kæmpehøj indtægt har 0 i trækprocent. Og han får ifølge Gallup mange mennesker til at hoppe på den limpind, at storkapitalen skal være fritaget for skat. Mange danskere på optræde som vaskermænd. Ud med Glistrup, han sætter snavsede penge højere end menneskeværd!

3. kapitel.

JEG BLIVER SLUMSTORMER

Denne erindringsbog burde være skrevet anderledes. Jeg skulle som andre begynde ved min fødsel, som jeg ikke kan huske. Men da jeg føler min tid er knap og er bange for, at bogen ikke bliver skrevet færdig, vil jeg hellere skrive om de ting, jeg har oplevet i de senere år. Døden har allerede, ved adskillige sygdomsperioder, truende løftet sine knokkelfingre mod mig. Derfor må jeg have skrevet alt væsentligt ned, der kan gavne fremtidens vaskermænd i kamp mod snavset.

Det var i går den 2. juli 1973. Jeg var nødsaget til at gå på småindkøb og tømme min skraldepose. Det kniber i øjeblikket med at gå. Jeg havde besvær med at komme ned ad trapperne og op ad kældertrappen. Jeg må gå med krydsede ben, da jeg ikke kan skille benene. Det ser sikkert forfærdeligt ud. Pludselig hører jeg en stemme oppefra, der talte højt om en, der gjorde nar af invaliderede. Og så lyder et råb: "Pas på dernede!" Et gammelt rustent rør fra en vask kom hvirvlende gennem luften og havde på jorden en halv meter foran mig. Jeg kiggede bestyrtet og chokeret op. En dame råbte: "Du går og gør nar af invaliderede! Det er grusomt! Så slemt er det ikke med dig!" Jeg svarede: "Hvad bilder De Dem ind, jeg kender Dem ikke. De kunne have ramt mig med det rør." Hun skreg: "Jamen, jeg ramte ikke. Men så lad være med at gøre nar af invaliderede." Jeg råbte: "De er forrykt! Jeg går til viceværtten og klager!" Og så gik jeg igen langsomt mod Finsensvej.

Jeg traf viceværtten, der naturligvis beklagede det skete, men damen var uligevægtig, fortalte han. Jeg fik udrettet mine ærinde, bl.a. ringet til KTAS om, hvornår de kom og tilsluttede min telefon. Jeg fik svaret: De havde ikke modtaget mine papirer fra Socialdirektoratet endnu. Og dette til trods for, at jeg den 20. juni har modtaget meddelelse om, at telefonen var bevilget og telefonselskabet samtidig underrettet. Nej, de forhaster sig ikke, de høje herrer, når det gælder os pensionister.

Efter utroligt besvær nåede jeg hjem, jeg kan ikke gå så langt mere. Jeg havde smerter, jeg lagde mig på min seng og græd. Græd over det snavsede samfund, hvor mange mennesker bliver glemt. Jeg er kun én af mange.

Jeg har været hos min læge. Han anbefalede en henvisning til Ortopædisk Hospital. Jeg har fået at vide, at jeg skal til undersøgelse den 24. september, der er meget længe til. Og min sygdom forværres dag for dag. Socialkontoret har lovet at sætte sig i forbindelse med ergoterapien på Frederiksberg Hospital, så jeg håber snart at få besøg af fru Jønsson. Men det er meget længe siden, de har lovet mig det, jeg vil gerne have en kur, der kan gøre mig raskere, så jeg ikke behøver at krydse mine ben, når jeg går. Jeg kan ikke komme til en telefon mere, cyklen kommer ikke – det er et meget svinsk samfund, vi lever i. Jeg græder ved tanken om den ulykkelige dame, der skældte mig ud for at gøre nar af de invaliderede. Hun har sikkert set mig gå for nogle må-

neder siden, da jeg gik bedre. Da kunne jeg – dog med besvær – sætte det ene ben skiftevis foran det andet. Det kan jeg ikke mere. Damen må have troet, jeg gik sådan for at gøre nar af de invaliderede. Stakkels kvinde! Hvor har livet været grusomt mod dig, når du kan få sådan nogle mistroiske tanker.

Men jeg var vaskermand. "Ikke lade sig slå ud, gamle dreng!" mumlede jeg. "Du må og skal fortsætte kampen mod snavset." Jeg stod op og kikkede ud af mit vindue. Jeg kan skue ud over det vidunderlige skønne stadion. Der var stille nu, det var midt på eftermiddagen, i aften er der vist fodboldkamp. Det glæder mig at se den sportstrænede ungdom. Men til tider er det ikke sport, det er hård konkurrence om hvem, der er den bedste. Jeg synes, det tager meget af glansen af sporten, når det er ubønhørlig konkurrence.

Jeg gik ud på min altan. Der var kommet lidt ukrudt imellem min blomster i altankassen, det måtte væk. Jeg kikkede over mod nr. 99. Den livsglade skolepige stod derovre igen og kastede sin bold op ad muren. Hun forsøgte at ramme nummerskiltet, men det var ikke hver gang, det lykkedes. En dag ramte hun det sytten gange. Det er sport. Jeg glæder mig, hver gang det lykkes for hende at ramme skiltet. Der går sure mennesker forbi, de kaster forbitrede blikke mod pigen, fordi hun kaster sin bold mod nummerskiltet. Bliv ved, kære pige, indtil det lykkes dig at ramme hver gang. Slår du skiltet ned, kalder jeg på dig og giver dig penge til et skilt samt en iskage i præmie for din præstation. Jeg blev smittet af hendes iver. Jeg var vaskermand – havde ikke vasket op efter middagen. Jeg får varm mad bragt hver dag, det

er jeg meget glad ved, og opvasken kan jeg sagtens klare. Nu skulle det være, jeg skulle blot først have eftermiddagskaffen og en smertestillende tablet. Jeg nåede fra min altan ud i køkkenet på mindre end fem minutter. Jeg kan snart begynde at løbe om kap med en snegl. Jeg er nok en ensom mand, men jeg har mange gode venner, der kommer og besøger mig, det er alle vaskermænd, men det vil jeg fortælle om senere. Jeg tænkte tilbage på den lykkeligste dag i mit liv: den 4. maj 1971. Jeg sad på mit triste værelse på Åboulevarden og spekulerede over det snavsede samfund, jeg levede i. Jeg havde sjældent besøg, men forstod udmærket, at man ikke brød sig om at besøge mig i et så uselt beboelsesrum. Når jeg ville have kontakt med andre mennesker, måtte jeg opsøge dem. Min søn kom dog enkelte gange og besøgte mig. Min kære søn, du, som jeg elsker over alt på jorden. Du er syvogtyve nu, har godt arbejde, men lider af en streng sygdom: mindreværds kompleks og kontaktbesvær. Jeg ønsker dig alt godt, men har ikke kunnet opnå at spare noget sammen, så der bliver intet videre arv efter mig. Og du har brug for penge, så du kan få råd til en uddannelse, der kan skabe dig en god fremtid. Jeg håber, du træffer en god pige og bliver gift. Kunne jeg opnå den lykke at se mine børnebørn. Jeg er da kun 57 år – og det kan jo være, jeg bliver raskere, miraklernes tid er vel ikke forbi. Jeg er dog bange for, at mine dage er talte, derfor bliver denne bog tilegnet dig. Jeg håber, den kommer ud og kan give dig en indtægt. Jeg er for længst skilt fra din mor, vi blev enige om, at vi ikke passede sammen. Derfor er vi ikke uvenner, jeg hjælper hende med skattepapirer, og hun kommer og besøger

byærinder for mig sommetider. Vi har intet andet forhold til hinanden mere. Men hun er din mor og er en god kvinde, som jeg har elsket engang. Du kommer også og besøger os begge, og det er jeg glad ved. Du ved også, at jeg de første syv år, jeg boede på mit triste værelse, kom sammen med en god kvinde med to gode børn. Du var også på besøg derude, og du ville gerne have, at jeg var blevet ved at komme der. Det ville jeg ikke, da jeg var blevet invalid og ikke kunne gå på arbejde mere. Jeg ville ikke være til besvær for andre. Jeg blev på mit triste værelse og søgte efter en selvstændig lejlighed.

Mine tanker gik tilbage til den dag i 1963, hvor jeg rejste fra Næsse-slottet. Jeg havde fået lov til at lade mine sager stå og benytte værelset nogle få dage endnu – til det lykkedes at skaffe et andet værelse. Jeg var på vej til København for at søge værelse og nyt arbejde. Jeg mødte postbudet, han havde et brev til mig. Det var fra min tidligere kone. Hun skrev, at min hund var død, den havde været hundegal og var sluppet væk – velsagtens var den rendt ud på vejen og blevet påkørt. Den havde slæbt sig hjem og lå på trappestenen meget medtaget, da min kone kom fra arbejde. Jeg græd. Jeg havde mistet en af mine bedste venner.

Jeg tog med toget til København, men måtte stå af undervejs ved Jægersborg Station. De andre passagerer kikkede på mig, da jeg havde vanskeligt ved at skjule min sorg. Jeg tog videre til København, lejede en taxi og kørte ud og hentede min hund og bragte den til Landbohøjskolen og fik dem til at fjerne liget i Dyrekrematoriet. "Hvor skal De hen nu?" spurgte taxichaufføren.

"Ligemeget," svarede jeg, "det nærmeste værtshus." Jeg drak som en svamp i tre dage, før jeg gik ud at søge værelse. Nu var det lige meget, min hund var væk, jeg havde tabt alt.

Nå, tiden læger mange sår, og en vaskermand giver ikke op. Jeg fik – som tidligere nævnt – et værelse i Holte. Jeg er færdig med at vaske op nu, jeg går ind i min stue og tænker atter på den 4. maj 1971. Jeg var stået tidligt op den dag, jeg havde været i gården og tømme affaldsvand i kloakken. Det måtte jo helst ske, mens det var mørkt, ellers blev man overbegloet fra omegnens beboere, så man følte sig som en forbryder, der var ude i lyssky ærinde. Jeg trængte til at komme på toilettet. Hvor skulle jeg tage hen i dag? Jeg benyttede forskellige toiletter. Sommetider tog jeg bussen til Gyldenløvesgade til Skattedepartementet. Jeg brød mig ikke om at tage på de offentlige toiletter og komme 25 øre i automaten for at komme på lokummet – det måtte være gratis. Jeg har besøgt Boligministeriet, Finansministeriet, Frederiksberg Rådhus uden andet ærinde end at benytte deres toilet. Jeg kom meget i Slagteriernes Indkøbscentral på Axelborg, der kom jeg dagligt i flere måneder, det passede med linje 13 fra Åboulevarden. Jeg hilste på mange af funktionærerne på dette sted, ved at jeg kom der så tit. De har sikkert troet, jeg var ansat i bygningen; de havde ingen anelse om, at jeg kun havde ærinde til deres toilet. Men hvor skulle jeg gå hen i dag? "Jeg går en tur ad Stengade," tænkte jeg, "så går jeg ind på et værtshus og køber en bajer, og så kan jeg benytte toilettet dér." Jeg begav mig af sted. På dette tidspunkt fik jeg den mellemste invalidepension. Jeg gik med en stok, havde udpræget slidgigt i venstre hofte og

var erhvervshæmmet, men dog ikke i den grad, som jeg er det nu, da jeg nu har det i begge hofter og får den højeste invalidepension. Denne dag kom til at betyde et helt vendepunkt i mit liv, jeg kom til at træffe en masse vaskermænd, men det havde jeg ingen anelse om endnu.

Efter at have besøgt et værtshus i Stengade og været på toiletet, gik jeg en tur ned ad gaden. Da traf jeg en ung langhåret mand, som jeg kendte flygtigt fra sidste sommer. Vi hilste på hinanden, og jeg bød ham ind på en bajer. Så siger han: "Vil du med over i Folkets Café og Folkets Park?" "Folkets Café og Folkets Park, hvad er det for noget?" spørger jeg. "Det kan du høre nærmere om, kom nu med!" svarede Søren Ib.'

Jeg kikkede indenfor i Folkets Café og blev budt velkommen af nogle vidunderlige mennesker, langhårede mænd, korthårede mænd, en masse søde piger, ældre og unge. Der var en hyggelig og venskabelig atmosfære. Det var vaskermænd og vaskerpiger alle sammen. De havde vasket glorien af bolighajerne, de havde vasket gamle fordomme væk, de havde vasket generationskløften væk. Jeg havde truffet slumstormerne. Jeg var imponeret: det, jeg længe havde kæmpet imod, var de også imod. Jeg var én af deres, jeg var blevet slumstormer.

Caféen i Folkets Hus september 1971

4. kapitel

BLANDEDE TANKER

Jeg ville gerne fortsætte med at beskrive den vidunderlige tid, jeg havde sammen med Danmarks storvaskende, dejlige kammerater, og jeg når det forhåbentlig i et senere kapitel, hvor jeg vil beskrive det enestående kammeratskab, der førte til befrielsen af Folkets Hus. Men det haster ikke, Folkets Hus bliver stående mange år endnu, og når jeg ikke at beskrive, hvorfor vi ikke finder os i, at Folkets Hus bliver revet ned, er der mange andre vaskermænd, der kan oplyse om dette. Jeg vil blot sige, at mine gamle slumstormervenner arver mit rengjorte halvlitermål. Og Folkets Hus min kaffekedel som et symbol på, at ægte vaskermænd kan meget.

Nej, jeg må videre i kampen mod smudset.

En søndag, mens jeg arbejdede på Næsse-slottet, tog jeg med toget til København, jeg ville besøge min søn og min tidligere kone. Jeg havde taget et kødben med til min hund. Min kone og søn var ikke hjemme, men hunden, der opholdt sig i en hundegård, jeg havde lavet til den, blev lige så glad ved at se mig, som jeg var for den. Men da jeg gav den kødbenet, glemte den mig og var kun optaget af denne lækkerbissen. Jeg gik en tur ud til Ørsted og så det triste, tomme sted, hvor mit dejlige hus havde ligget. Jeg gik derfra som en ensom mand, jeg besøger aldrig Ørsted mere. Snavs og profit har dér vundet over menneskeværd.

Jeg gik ind mod Vesterbro og kom forbi en kirke. Det ringede til en snarlig gudstjeneste. Jeg har aldrig været særlig religiøs, men tiden skulle gå med noget, så jeg gik indenfor og hørte på en ligegyldig prædiken, som jeg ikke hæftede mig synderligt ved. Men nu spidsede jeg øren, hvad var det dog, der skete? Den præst bad minsandten Vorherre om at holde sin beskyttende hånd over befalingsmændene. Jeg rejste mig, og da jeg ikke kunne protestere på anden måde, lavede jeg så meget støj som muligt, da jeg i hast forlod kirken.

Jeg har selv været soldat i 1936, var på manøvre i 1938 og var indkaldt i 3 ½ måned, da 2. verdenskrig brød ud. Vi lærte at skyde på stående, liggende og knælende figurer, der skulle forestille mennesker. Dengang var der ikke mulighed for at blive militærnægter af moralske grunde, kun af religiøse. Og så stor en hykler ville jeg ikke være, så jeg blev desværre soldat, et sort kapitel af mit liv. Lære at skyde på andre mennesker, fy for pokker! Dem, der lavede krigene, sad jo pænt hjemme i solidt beskyttede, bombesikrede rum og sendte stakkels mennesker tvungent imod os. Ville de ikke skyde på os, blev de skudt ned bagfra af deres egne. Det var i sandhed at rette smed for bager, og præsten bad for de elendige karle, så de fik styrke til at pine soldaterne endnu mere. Han bad for dem, der betragtede oplæring i mord som et hæderligt håndværk, de kunne leve godt af. Han bad for disse tyranner, jeg var tvunget til at lystre i min

soldatertid. Hvordan kunne sådan en satan være præst? Jeg skulle vist til at studere religionen og undersøge nærmere om rigtigheden i den tro, jeg var opdraget i. Jeg har gjort det og er vildt forfærdet. Jeg har forlængst meldt mig ud af folkekirken. Jeg har fundet så mange beviser for, at al religion er opdigt og gamle krøniker. En godt skrevet bog er bibelen, men ih, hvor er det løgn. Hvor har der fundet mange krige sted i religionens hellige navn for at undertrykke de svageste i samfundet. Jeg tror ikke på nogen gud, men tør ikke afvise højere magter og heller ikke sjælenes udødelighed. Reinkarnationen tror jeg dog mere på: at sjælen er vores gud, vores ånd, og at der er større og mindre ånder til. Jeg tror, at livet er et kredsløb, der skal fuldbyrdes. Jeg tror, at mit liv er forbi meget snart. I drømme ser jeg tit min hund komme springende med en glad gøen imod mig byder mig velkommen. Men til min dødsdag vil jeg bekæmpe det mest smudsige, jeg som vaskermand har mødt: religionen. Den er opium og sløvende for folket. Derfor vil jeg i senere kapitler afsløre, hvad jeg har læst om dette emne. Jeg har fundet tilstrækkeligt med beviser til at tilintetgøre enhver overtro, enhver fortolkning, for det hele er løgn og opdigt.

Og skulle man gå frem bogstaveligt efter bibelen, kalder Gud templet i Jerusalem for Guds hus. Forsamlingsbygningerne eller synagogerne rund i landet blev ikke omtalt som Guds hus. Vi kalder alle kirker for Guds hus og har ansat nogle præster til at fortælle os om, hvad der står i bibelen. Det kan vi selv læse. Menneskene har forvansket bibelen i så høj grad, at de har opfundet en stilling til en forkynder, som de giver en sort kjole med

hvid krave. Han hælder vand i hovedet på små børn – det står ikke omtalt i bibelen. Han konfirmerer senere de samme børn – også en handling, der ikke er omtalt. Når de skal giftes, blander den sorte sig også i det, uden at det står skrevet. Når man skal begraves, gider han kun komme tre skovle jord på kisten, grave- ren må besørge resten. Han har det vel nok godt, og han får en kæmpegage på skatteydernes bekostning og har udsigt til at stige i graderne til en endnu større sjælesørger: provst eller biskop. Ja, han kan inden for den katolske kirke blive Guds statholder på jorden. Men pas på, alle I sortklædte, højtlønnede, ikke arbejdende mennesker. Vaskermanden er gået i funktion, og så længe jeg lever, vil jeg bekæmpe jer, at I ikke vedblivende skal bilde vores børn sådan noget vrøvl ind. Men det er slemt smuds at bekæmpe, der skal en kæmpestorvask til, før det lykkes. Meget smuds kan bortvaskes, men når det er gammelt og indgroet, er blevet irret, er det meget svært. Selv mine venner tør ikke tage stilling til, om I har ret eller ej, men jeg tør, og jeg vil gøre det, jeg vil læse og afsløre alt det modsigende i bibelen. Jeg vil bevise, at I præster fylder os med vederstyggelig tale, for at bruge et bibelsk udtryk. Men først må jeg være færdig med denne bog, for der er meget snavs at afsløre endnu.

Jeg vil fortælle lidt om min barndom. Jeg er efter sigende født 4.9.1915. Det var det år, forskellige religionsforkyndere siger, at Fanden kom herved på jorden. Jeg var venstreorienteret fra fødslen: min mor havde som mange andre kvinder to patter, en højre og en venstre. Den højre så mest indbydende ud, men den venstre var rød, så den foretrak jeg naturligvis. Jeg var den yng-

ste ud af syv søskende. Jeg har en bror, der desværre nu er død, han var atten år ældre end mig. Han rejste til Amerika det år, jeg blev født. Om det var af skræk, fordi jeg kom til verden, ved jeg ikke. Jeg havde to kilometer i skole og vandrede dertil i spidsnæsedede træskoer. Det var før madpapiret blev opfundet, så min mor pakkede mine sukkerklemmer ind i avispapir. Hun brugte altid forsiden af Socialdemokraten, hvor der med stor skrift stod: Frihed, Lighed og Broderskab, samt: Gør din pligt, kræve dit ret. Jeg har efterlevet dette motto. Jeg gjorde min pligt ved at kunne mine lektier nogenlunde og krævede derefter mit ret til i frikvarteret at spise mine sukkermadder. Jeg havde forresten en fortræffelig enelærer, som jeg med glæde mindes.

Æret være hans minde, han var streng, men retfærdig. Jeg troede blindt på ham, men var han bare levende endnu, så havde jeg en bøn til ham. Vi havde for i geografien om sletterne i Sydamerika, og jeg kunne ikke huske, hvad de hed! Så sagde læreren: "Gentag dem og bliv ved at gentage dem, så glemmer du dem aldrig." Han har ret, men bare jeg dog kunne få lov at holde op, folk tror jo, jeg er tosset, når jeg går på gaden og siger Selvas, Pampas og Llanos.

Jeg konstaterede også senere, at man ikke kunne tro på alt, hvad læreren fortalte. Jeg var elleve år, og læreren fortalte om næste dags lektie i danmarkshistorien. Det var om en krig mellem Danmark og et andet land, jeg husker ikke længere hvilket, og det så sort ud for os danske. Men da det kneb mest, blandede den russiske kejser sig i det og sendte bud til modparten, at hvis de ikke lod de flinke danskere være i fred, ville russerne komme

Da jeg gik til konfirmationsforberedelse i Herlufmagle. Fotograferet sammen med de andre konfirmander og præsten, jeg sidder ved siden af pigerne.

og banke dem. Det fik modparten til at trække deres tropper tilbage, og Danmark var atter et frit land. Læreren forklarede lektien på den måde, at da det så sortest ud for danskerne, kom der en mand med en slæde i vejen, ved at den russiske kejser sendte et ultimatum til modparten.

Jeg tænkte på, hvad det var, læreren sagde. "Det kan da ikke passe," tænkte jeg. Men når læreren havde sagt det, måtte det være sandt. Resultatet blev naturligvis, da jeg blev hørt i lektien, genfortalte jeg lærerens forklaring således: da det så sortest ud for danskerne, kom den russiske kejser kørende på en slæde og stillede sig i vejen. Hele klassen lo, og læreren lo med, men jeg kunne intet morsomt se i historien. Tvivlen kastede frø i mit hjerte. For fremtiden ville jeg ikke være så godtroende, nu krævede jeg beviser. Det har jeg gjort sidenhen, jeg tror ikke på spekulanters og bolighajers undskyldninger og forklaringer på,

hvorfor de udnytter de svageste i samfundet. Jeg tro ikke på monopolkapitalens geniagtige udtalelser om, at de vil gøre det godt for alle, bare den øvrige befolkning retter sig efter dem. Jeg tror ikke på præsterne, jeg tror heller ikke på topfigurerne i fagforbundene eller toppolitikerne. Jeg tror, at de mest handler i monopolkapitalens interesse til skade for de mange og kun til gavn for enkelte.

Jeg troede ikke på EEC-tilhængernes skrækpropaganda, om hvor godt vi ville få det, dersom vi tilsluttede os EEC. Nej, jeg bekæmpede Danmarks salg af selvstændighed til en stormagtsblok, derom handler næste kapitel. Men jeg vil slutte dette med at tænke på episoden om den russiske kejser, der kom kørende på en slæde og stillede sig i vejen. Var det bare så let, kunne der bare komme en mand med en slæde i vejen for al løgn og hykleri, for al urenhed, for al snavs i samfundet Danmark. Nej, så let er det ikke, der skal vaskermænd til, lad os få en grundig hovedrengøring.

5. kapitel

SALG AF DANMARKS SELVSTÆNDIGHED

I mange år før 2. oktober 1972 var Danmarks vaskerkoner og -mænd ikke klare over, hvad det var for noget enormt smudsigt vores folkevalgte ønskede for vort lands fremtid. Vi opdagede for sent, at de ville tilslutte sig monopolkapitalens fællesmarked. Det har kostet vort land enorme summer at undersøge mulighederne for optagelse i det såkaldte fællesmarked. Der er fra tilhængernes side brugt store summer til propaganda for salget af vores selvstændighed, summer som i næsten alle tilfælde er betalt af danske skatteydere. Ja, hvor kunne vi have sparet mange penge, dersom vores folketing aldrig havde fremsat et så snavset forslag som salg af nogen form for dansk selvstændighed. Havde vi bare haft de summer, der er gået til dette forfærdelige forhold og stadig koster Danmark store penge til repræsentanterne i Brussel, et fremmed lands hovedkvarter for stormagternes monopolkapital. Et sted, hvor skånselsløse traktater som Romtraktaten er blevet underskrevet. Der blev også ofret store summer på den forfærdelige skrækpropaganda, der blev ført af vores førende toppolitikere, og hvad vi troede var arbejderne tillidsrepræsentanter i fagoreningsledelsen. Mange blev bange og lod sig lokke af de mange falske løfter, der blev givet om smudsige penge, som kun de færreste får glæde af. Det bliver kun til gavn for de få mennesker, der sidder på storkapitalen. Vi har allerede opdaget, hvordan uhyre prisstigninger er kommet, efter at vi

kom i Fællesmarkedet. Og dette til trods for, at der blev lovet os meget ringe prisstigning, hvis vi stemte ja den 2. oktober.

Men vaskermændene er vågnet, vi var skuffede over, at så mange havde ladet sig narre, så kun 1/3 af vælgerne stemte nej. Men galluptallene viser, at 10% til har opdaget, at de er blevet narret ind i noget forfærdeligt, de er blevet vasket rene. Men frem af busken, alle brave vaskerkoner og -mænd, vi vil have vasket endnu flere rene, der har troet på den falske propaganda, på smuds og løgnagtige løfter. Kom og vær med til at vaske Danmark rent igen. Vi er danske, vi helmer ikke, før vi har dig tilbage som et fuldstændigt frit land. Vi vil ikke finde os i, at en tøddel af vores selvstændighed bliver styret fra et fremmed lad.

Derfor: slut op om Folkebevægelsen mod EF og fortsæt kampen!

Situation fra plancheudstillingen og rollespillene på Rådhuspladsen... (Foto: Casper Thorsø).

Det blev det korteste kapitel i denne bog, men jeg tror også, at vores indlemmelse i monopolkapitalens fællesmarked bliver kort, for vi er mange modstandere nu. Vi er mange, vi bli'r flere, vi vil sejre.

6. kapitel

MÆRKELIGE TANKER OM MANGE FORSKELLIGE TING

Det er i dag onsdag den 4. juli. Jeg har haft besøg af min flinke hjemmehjælper. Hun brugte desværre protese, så jeg fik ikke tætnet min kaffekedel, men der kommer nok en af mine venner og besøger mig en dag, en flink vaskermand eller -pige. Det er ret længe siden, nogen har været hos mig nu, men de har vel travlt med at vaske snavs væk?

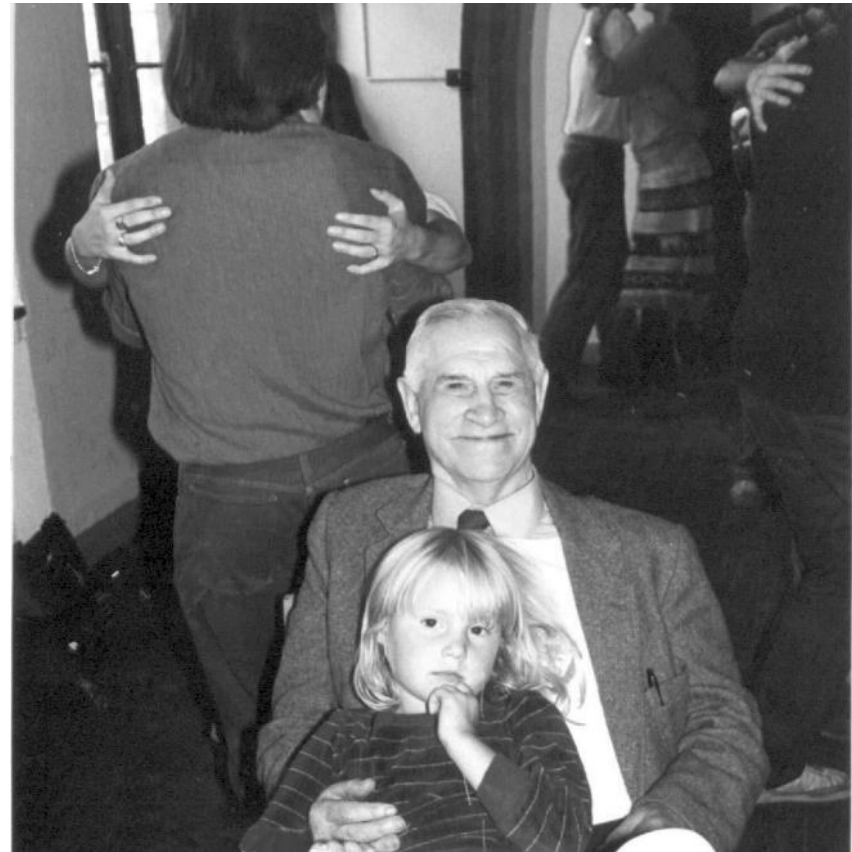
Jeg håber, de kommer i morgen aften, da skal der være en stor foldboldkamp på stadion. De kan sidde oppe hos mig og se det. Jeg burde vel tage halv pris for det, da vi kun kan se den halve bane fra mit vindue. Gad vide, om den fodboldkamp bliver lige så spændende som den, der blev spillet i Tappernøje, hvor jeg arbejdede i tørvemosen under besættelsen. Det var en foldboldkamp, jeg aldrig glemmer. Den var mellem de tykkeste i Tappernøje og de tyndeste i Snesere. De tynde vandt med 17 mål imod 0. Sådan en kamp burde vises i fjernsynet. Jeg tænker på de mange, der i fortvivelse over et sygt samfunds tilsmudsning af mennesker går ud og drikker sig skidefulde for at glemme det hele. Ja, jeg har også grebet til den udvej tidligere, men det gjorde ikke sagen bedre, tværtimod. Jeg husker, at en af vores brave vaskerpiger bebrejdede mig, at jeg aftenen i forvejen havde haft en ordentlig bjørn på. "Så må det da være en vaskerbjørn," sagde jeg. Så fik jeg at vide, at jeg var håbløs; det er jeg vel nok også, men det er en hel hedebløge i dag, og når man taler om øl, vil jeg da gå ud og hente en af dem. Min hjemmehjælper har købt ind

til mig i dag. Skål. Jeg skriver ikke en linje mere, før jeg har drukket den øl, for jeg er tørstig. Det gjorde godt. Nu må jeg skrive lidt om den irettesættende tone mange af min generation kommer med over for den kernesunde danske ungdom, der ikke vil finde sig i vores gamle fordomme og forurening af sjæl og legeme, af de laveste i samfundet.

Husk gamle morlil, der vrisser af ungdommen, at du selv har været svingpjavte engang. Havde du haft mulighed for det dengang, havde du som 15-årig drønet af sted på en knallert, skideglad med, hvad din far og mor sagde. Hvorfor så den formanende tone til de unge i dag? Vi har ikke vist dem et særlig godt eksempel. De brækker sig over os, og jeg forstår dem. De allerfleste unge er klogere, end vi var dengang, vi var unge. Udviklingen er sket med stormskridt, vi har ikke alle kunne følge med. Men de unge er født i den periode, hvor udviklingen tog fart, de har allerede på mange felter større erfaring, end os ældre. Nej, lad os lære at respektere hinanden, unge og ældre. Være med i kampen for fjernelse af generationskløften, være med til at vaske kønsdiskriminationen væk. Bliv vaskerpige eller vaskermand. Hvorfor har så mange ondt af, om unge er langhårede? Bare de er renlige, er det da ligemeget med hårets længde, det er en modesag. Jeg har truffet masser af brave, unge langhårede, jeg har også truffet mange lige så brave blandt korthårede. Det er det indre, der tæller, og ikke det ydre. Hvorfor sås der mistænksomhed

mellem arbejdere og studenter? Jeg har hørt det vås til bedøvelse, at når studenterne engang har opnået en stilling, vil de hurtigt glemme alle gamle kammerater og være med til at undertrykke arbejderne. Hvor ved I det fra? Sådan har det måske været i vores generation, men de unge i dag er bedre. Jeg kender masser af studenter, som jeg er sikker på, aldrig vil svinge de idealer, de kæmper for i dag. De vil stå sammen med arbejderne om at få et bedre samfund. Nej, lad være at dømmе. Jeg har lige læst en bog af en glimrende engelsk forfatter, den hedder "Tidevandet skifter." Der er en ung mand, der udtaler til en ældre: "intet er ligegyldigt, vi unge arver det hele, både godt og tåbeligt, og så er det vores opgave at få det bedste ud af det." Sådan ser de unge danskere også på det i dag. De prøver at få det bedste ud af det, som vi ældre har forsømt. Lad de unge komme til. Lad de unge vaskermænd og vaskerpiger gøre en indsats for at gøre vor land mere rent. Lad os hjælpe dem. Lad os stå sammen. Lad os i fællesskab vaske generationskløften væk.

Jeg tænker på de ensomme aftener, jeg tilbragte på mit usle tagkammer på Åboulevarden. Jeg havde ikke mange venner og bekendte. Jeg meldte mig ind i en afholdsforening for at få kontakt med andre mennesker (jeg kunne sagtens undvære øllet), men det mislykkedes totalt. Det var såmænd flinke mennesker at være sammen med, men det var sammengroet, og klikedannelser var opstået grundet mange års nært samvær. En ny blev budt velkommen, og så fik han ellers lov til at sidde for sig selv og høre på de andre. Det var ikke det, jeg søgte, så jeg var ikke

En onsdag i Folkets Hus

afholdsmand særlig længe. Nu har jeg tusinder af venner blandt tidligere slumstormere og Nørrebros beboere. Jeg har mange gange været i trist humør, så er jeg gået ned ad Stengade, og jeg har ikke gået ret mange meter, før en munter barnestemme råber: "Hej Ejner, hvor skal du hen?" En dreng på 6 år kom springende op i favnen på mig en dag, jeg i 1971 besøgte Folkets Park. En lille pige på samme alder sprang også op. "Hov hov," sagde jeg, "jeg kan ikke bære jer begge to." "Væk, tøs," sagde drengen,

"det er min Ejner." "Nej, det er min Ejner," sagde pigen. Så var der en ung slumstormer, der smilende havde betragtet optrinnet, han sagde: "I tager fejl, børn, det er vores allesammens Ejner." Jeg måtte vende mig væk, jeg fik tårer i øjnene, fordi jeg, en gammel, invalideret mand, havde fået sådan nogle pragtfulde venner. I er skyld i, at jeg er blevet venner med mange af Nørrebro's beboere, der kommer i Folkets Hus. Hvor jeg dog holder af jer alle sammen. Jeg vil hjælpe jer med at vaske smuds væk, derfor skriver jeg denne bog og håber, den bliver læst af mange, der så må kunne forstå, at jeg er en meget lykkelig mand. Jeg er ven med en masse af Danmarks brave vaskerpiger og -mænd. Pokkers osse, jeg måtte ud på toilettet, den øl måtte snart ud igen, det er da det rene pis alt sammen. Men gudskelov jeg har toilettet ved siden af, at jeg ikke bor på det væmmelige tagkammer mere. Men jeg kan desværre ikke besøge mine venner ret ofte mere, der er lang til Folkets Hus, hvor de kommer, og jeg må leje en taxa derud hver gang, og det er for dyrt. Der var beboermøde i aftes, gad vide, hvad der er besluttet. Det er den øverste myndighed, beboerne bestemmer alt ved et månedligt møde den første tirsdag i hver måned. Jeg har ikke kunnet være med de sidste to gange. Hvor ville jeg dog gerne med og være med til at træffe beslutninger om det Folkets Hus, jeg og mine venner holder så meget af.

Jeg har tit lejet en taxa til Folkets Hus, og chaufføren har spurgt: "Er det det på Enghavevej eller Jagtvej?" "Nej!" svarer jeg, "det eneste eksisterende Folkets Hus i Danmark ligger i

Stengade. Det er et hus, folket selv har skabt ved frivillig indsats. Ingen får noget for rengøring eller kaffelavning, for det er vores eget hus. De andre huse, som du omtaler, hedder Folkets Hus af navn, men det i Stengade er det virkelige Folkets Hus, for det er det af gavn." Bare

dog mit helbred kunne blive lidt bedre, så jeg kunne køre med bus igen, men jeg kan ikke gå på gaden ret længe. Jeg er langsomt gående, og der er altid langt til nærmeste toilet. Jeg kommer vist til at ansøge om en blære, jeg kan få inden for bukserne, så jeg kan tisse i den og tømme den, når jeg kommer hjem.

Jeg spekulerer over, hvor mærkelig skæbnen egentlig er. Havde jeg med det samme, jeg ansøgte, fået anvist denne lejlighed her, så havde jeg måske aldrig kommet til Stengade, og så havde jeg ikke truffet alle disse herlige venner. Så havde jeg måske siddet og kigget fjernsyn og som mange andre trukket overbærende på skuldrene, når man ser unge slumstormere i aktivitet. Vel er jeg syg, men jeg er en meget lykkelig mand, fordi jeg har lært disse pragtfuld mennesker at kende, mine mange gode venner.

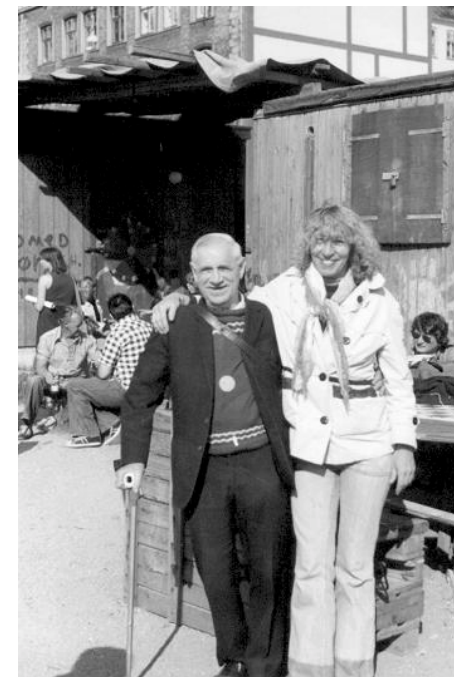
7. kapitel

ÆGTE VENSKAB OG KAMMERATSKAB

Ja, jeg har så sandelig i de sidste to år truffet mange gode venner. Jeg husker den efterårsaften i 1971, hvor jeg sad i Folkets Café og hyggede mig sammen med nogle gode venner. Så siger jeg: "Nå, jeg må vel se at finde et sted og gå hen og købe varm mad, for jeg er lidt sulten." Så var der en ung slumstormer, der sagde: "Nej, du skal ej, du skal spise hos os for fremtiden, det vedtog vi på et fællesmøde i aftes. Vi bor kollektivt i Jægergården i Baggesensgade, når vi er så mange, der spiser sammen, kan det gøres billigere. "Du er en af vores, gå med hjem og spis." Jeg var overvældet. "Jamen I skiftes jo til at lave maden", sagde jeg "og det har jeg ikke lært". "Nej, du er håbløst gammeldags". Svarede han, "men det ved vi allesammen, og du er også invalid, så du skal ikke være med på madlavnings-holdet." Jeg blev budt velkommen af 25 dejlige mennesker. Jeg spiste hos dem i otte måneder, indtil ejendommen skulle rives ned og kollektivet desværre blev opløst. I det otte måneder oplevede jeg et så enestående kammeratskab, som simpelt hen ikke kan beskrives, det skal opleves. Jeg var uheldig at falde på gaden en dag, jeg går jo ikke så godt, men jeg falder tungt og tog fra med den højre hånd for at afbøde faldet. Desværre brækkede min højre tommelfinger, jeg troede dog ikke det var andet end forstuvning. Jeg kom op at spise i Jægergården, og mine venner spurgte bekymret: "Ejner, hvordan er det, du ser ud ? Er du syg ?" Jeg viste dem højre

hånd, den var meget hævet.

"Du skal på skadestuen med det samme", sagde en af pigerne, hun er sygeplejerske. En af mine unge venner tog med til skadestuen og var med nede på røntgenafdelingen, hånden skulle jo fotograferes. Det viste sig, den var brækket helt over, det gjorde forbandet ondt at få den på plads. Så fik jeg gips på og kunne tage hjem. Bjarne, den unge

På "Byggeren" 1979

mand, blev der til jeg kunne komme med hjem. Så sagde han minsandten; "Nu kan du jo dårligt få tøjet på om morgenen, når du har hånden i gips. Jeg kan bo hos nogle bekendte i 8 dage, så kan du bo på mit værelse så længe, så kommer der en hver morgen og hjælper dig tøjet på." Det kalder jeg kammeratskab. Jeg ser rødt, når nogen taler ondt og nedsættende om slumstormerne. Det er nogle af de bedste mennesker, jeg har mødt. Mange af dem har skrevet nogle dejlige sange imod det

syge samfund. Jeg har også bidraget lidt med sange og taler. Nogle har den indstilling, at det at bo kollektivt er umoralsk og usædeligt, selvfølgelig det rene vås, det var pæne agtværdige mennesker, både piger og mænd, de respekterede hinanden som ligestillede. Der var ingen kønsdiskrimination. Nogle af de unge mænd og piger var forlovede og boede sammen, og det kunne da kun glæde mig, at en ægte vaskerpige og en ægte vaskermand havde fundet hinanden også på den måde, at de måske ville tilbringe livet sammen. Det var den rene kærlighed – intet smudsigt fandtes. Jeg ved fra arbejdspladserne, at der er steder, hvor man fortæller vovede historier, og jeg kom da også med én, der ikke var helt stuere en dag. Pigerne kiggede på mig: "Du er en kønsfacist, Ejner," sagde de, " du er ikke spor morsom." Jeg skammede mig, jeg var langt bagefter ungdommen, de havde forlængst vasket smudset væk og betragtede kærlighedslivet ud fra det rene synspunkt. Jeg vil til min egen ros sige, at jeg aldrig har forsøgt at fortælle uartige historier i Jægergården mere. Og de har forlængst tilgivet mig min udskejelse, vi er stadig hjertevenner, heldigvis – ellers havde jeg også været dybt ulykkelig.

Nu vil jeg nævne en af de bedste kammerater, jeg har haft. Anne, du burde have et kapitel for dig selv, men om jeg så skrev en bog på femhundrede sider, kunne jeg dog ikke beskrive alle de gode egenskaber, du er i besiddelse af. Så megen godhed og hjælpsomhed kan ikke beskrives, det må opleves. Derfor nøjes jeg med at beskrive nogle af dine dyder. Det er svært, det her, at skrive kortfattet om dig, Anne. Jeg har lige været ude at spise mig et par stykker mad samt vandet mine blomster i altankas-

sen. Jeg har trukket gardinerne for og tændt lyset. Klokken er 21. Jeg har tænkt over imens, hvordan det er muligt at beskrive dig i nogle få linier. Det er umuligt! Jeg begynder: Har du kære læser mødt en af jordens skønneste piger med et hjerte af guld, der banker varmet for alle medmennesker på jorden, som har det svært. Så har du mødt Anne. Du studerer medicin på tredje år, du læser flittigt, du skal op til eksamen i et fag i nær fremtid – og du består naturligvis, din dygtige, intelligente pige. At du ved siden af den megen læsning kan overkomme det utrolige er ufatteligt. Du studerer de undertyktes kår i Sydamerika. Du er med i Internationalt Forum. Du tager alle undertrykte mennesker varmt i forsvar. Du kan overkomme en masse. Når du en sjælden gang kan afse et par timer, kommer du i Folkets Hus og ryger straks ud og laver kaffe til os andre. Du når minsandten også at besøge dine venner. Du har været ude hos mig og hjulpet mig med forskelligt. Du skulle tidligt hjem og læse, du forsømmer ikke dine studier. Jeg ønsker du ville besøge mig meget tit. Men jeg vil ikke bede dig om det, da jeg ved at du har så meget for. Du er den bedste vaskerpige, jeg nogensinde har kendt. Når jeg får telefonen tilsluttet skal du være den første, jeg ringer til. Hvordan har jeg da opnået et så værdifuldt kammeratskab med dig? Nej, jeg fatter det heller ikke. Det var på Frederiksberg Hospital sidste sommer. Det var en dejlig aften, jeg sad på en bænk i gården ved besøgstiden. Mine venner var flinke til at komme og besøge mig. Arne var der den dag, vi sad og talte sammen om forskellige ting. Da, pludselig, kommer du cyklende og siger: "hej, Ejner, hvordan har du det?" Jeg havde set dig før, men

kunne ikke erindre hvor. Jeg var klar over, at du ikke kom meget i Folkets Hus. Det viste sig også senere, at du kun havde været der et par gange på det tidspunkt, du har jo så travlt. Du havde været en tur i Folkets Hus den aften, der havde du fået at vide, at jeg var indlagt på Frederiksberg Hospital. Du kørte med det samme ud for at besøge mig og havde et pund jordbær med. Hvilken herlig pige, hvor har du gjort meget for mig. Jeg var hjemme på orlov fra hospitalet lørdag og søndag. Jeg havde fået lov til at overnatte hos nogle venner i deres lejlighed. De var bortrejst for tiden. Men der manglede sengetøj, det skulle hentes oppe hos mig selv på Åboulevarden på 5. Sal. Det ville du ikke høre tale om, du cyklede hjem til dig selv på Østerbro og hentede puder og tæpper til mig.

Du har været ude at besøge mig her på Finsensvej, og du lavede mad. Ja, du er uforlignelig, du have en pæn blomst med til mig i en urtepotte. Jeg mente, at jeg havde passet blomsten godt og vandet den, men jeg var borte en dag, og da jeg næste morgen kiggede til blomsten, var den fuldstændigt visnen. Jeg forstod det ikke, jeg kunne have tænkt, at den langsomt var gået ud, men to pragtfulde blomster, der stod i fuldt flor dagen i forvejen, var totalt visne begge to. Jeg blev bange, da jeg er overtroisk og ikke havde set dig længe. Men heldigvis var min frygt ubegrundet. Du kom og besøgte mig og havde en buket evighedsblomster med. De står foran den herlige plakat, hvor der står: Boligen er en menneskeret, miljø en nødvendighed. Og: Støt kampen for Folkets Hus.

Anne, var jeg bare 25 år Hov, hov, tænker læserne, hvad i alverden er det for smudsige tanker, den vaskermand pludselig får? Og så over for Anne, jordens pragtfuldeste pige. Skudt forbi, kære læser. Jeg har ikke smudsige tanker, men derfor kan jeg da godt ønske, jeg var 25 år. Så havde jeg måske en chance for at forkæle Anne til gengæld for den godhed, hun har udvist imod mig. Men jeg håber, du træffer en ung vaskermand, der vil forkæle dig, for det har du fortjent. Jeg er træt nu, jeg vil i seng. Jeg håber at drømme, at jeg er 25 år, og Anne..... Nej, hør nu engang, nu vrøvler du vist lidt rigeligt, Ejner. Der er vist noget om, hvad min veninde slumstormerpigen sagde til mig: "Ejner, du er håbløs." Godnat, kære læser.

Mel.: Jeg elsker de grønne lunde.

En sommeraften på bænken
For syge på Frederiksberg.
Jeg syslede med dyster tænken
Om dette livs sorg og besvær

Med ét, jeg nu pluds'lig fornemme
En engel i nærheden står.
Jeg hører den herligste stemme:
"Hej, Ejner, hvordan det dig går?"

Den aften vi jordbær med fløde
Fik spist, inden vi gik til ro.
En tak til den pige søde:
Skøn Anne fra Østerbro.

Du tæpper og puder mig bragte,
Så jeg kunne sove flot.
Tak Anne, jeg siger det sagte,
Dit venskab, det gør mig så godt.

Den blomst, som du gav mig brat visned'.
Var død på én eneste nat.
Om grunden til dette, jeg gisned',
Hvorfor visned' blomsten så brat?

Men årsagen sikkert er denne,
At blomsten har manglet lidt vand.
Fortjener, at du på mig skænde,
For blomster ej passe jeg kan.

Ja, blomster kan glansen snart miste,
Og falme kan guld af karat.
Men venskabsbånd aldrig vil briste
Til Anne, en god kammerat!!!!!!!!!!!!!!

8. kapitel

ET LANGT KAPITEL OM GRUBLERIER

Ja, jeg har haft alle tiders mest vidunderlige drøm i nat, men jeg var ikke med. Jeg var død. Jeg gik på Saturn og legede med min hund, altså var kredsløbet forbi med mig. Jeg skuede ned på min grav, der var minsandten rejst en mindeplade, tegnet af Gorm ham der har lavet de vidunderlige plakater til Folkets Hus. Det var en tegning af en knyttet hånd, og der stod på den: Her hviler Ejner, han var en ægte vaskermand. Hør hvad er det for noget? Jeg går rundt med et papir i min sygekassebog, hvor der bl.a. står, at jeg ikke vil brændes, da jeg ikke vil være med til at forurene luften. Jeg vil i jorden, men i så simpel en kiste som vel muligt, helst i en sæk. Men det kan jeg vel ikke få lov til. Men i jorden vil jeg, jeg vil ikke være med til at gøre graveren arbejdsløs. Ingen præst eller andre religiøse må sige eller gøre noget ved min begravelse. Præsten skal ikke få lov til at kaste 3 skovle jord på min kiste, når han ikke gider hjælpe graveren med resten. Jeg ser, at de har overholdt disse bestemmelser, så blæse være med at de har overtrådt mit forbud om, at ingen mindsten må rejses på min grav. Det er jo et rent samfund, vi lever i i dag. Anne er blevet præsident i et rent Danmark, der består af lutter vaskerpiger og vaskermænd. Men da denne drøm var så vidunderlig og lang, må jeg vente lidt med at beskrive den, da jeg så mig som død, og jeg vil gøre en indsats for at vaske mere snavs væk, så længe, jeg kan.

Jeg stod op kl. 8 i dag det varede mig en halv time at få bukskerne på. Det er så besværligt, når jeg ikke kan skille benene ad. Jeg må stikke min ene stok ned i buksebenet, så lykkes det omsider. Jeg har haft flere småuheld. Jeg skulle have fat i en tallerken og sætte et par stykker mad på, som jeg ville have til morgenkaffen. Jeg står ikke så godt fast, og tallerkenen stod bagved kopperne. Tallerkenen redede jeg, men fik revet tre kopper på gulvet, hvoraf de to knustes. Så måtte jeg hente den indretning jeg har til at samle ting op med og samle skårene op i skraldeposen ét for ét samt holde i fejebakken med indretningen så jeg kunne få de sidste småskår fejlet op. Jeg drak kaffen uden andet uheld. Så fik jeg redt min seng, det kniber lidt, men det går. Så gik jeg ud på min altan og kiggede på den skønne udsigt, det var nogle damer overfor. De bare forsvandt, da de så mig. De tror måske, jeg kigger efter dem. Bliv bare, jeres privatliv interesserer mig ikke. Jeg så ned på nogle legende børn. Jeg ville gerne råbe til dem: ” Kom op og leg hos mig, jeg føler mig så alene. Så får I en sodavand!” Men jeg lader være. Børnene har sikkert fået besked på af deres forældre, at de ikke må tale med fremmede mænd, der kan være børnelokkere imellem. En god advarsel, da der desværre er den slags syge mennesker iblandt os. Men jeg ville så gerne se nogle børn hos mig, nogle, der kunne slå kolbøtter på mit gulvtæppe og bringe livsglæden ind i min ensomme stue.

Mine venner har ikke været her længe. I aften er der den store fodboldkamp på stadion, men de ved det ikke. Jeg har ikke fået tilsluttet min telefon endnu, så jeg kan ikke komme i forbindelse med nogen. Jeg kan ikke døje at gå til en telefonboks for tiden.

Min flinke hjemmehjælper besørgede småindkøb for mig i går. Hun købte et par kludesko til mig. Jeg kunne gå med dem i stuen, de er desværre glatte underneden, så jeg må stride dem, når jeg skal i mit køkken eller på toilettet, da gulvet disse steder er meget glat og jeg er bange for at falde.

Bare fru Jønsson fra ergoterapien på Frederiksberg Hospital snart ville komme, hun er så flink og hjælpsom. Og jeg vil skynde mig at tilføje, at jeg i et tidligere kapitel beklagede mig over, at lægerne ikke havde samarbejde med naturlæger og andre specialister, at der blev ofret for lidt penge til forskning. Det var ikke et angreb på vores lægestand. Lægerne er enormt dygtige indenfor det, de har lært, og jeg beundrer dem for deres store viden og den omhyggelige pasning, jeg bl.a. fik af de mange sympatiske læger på Frederiksberg Hospital. At de ved for lidt om min sygdom, lægges ikke dem til last, men lovgiverne, der ikke giver de lægstuderende mulighed for at lære om akupunktur og andre metoder, som man i andre lande har bevist kan helbrede den sygdom, jeg lider af.

Fru Jønsson var her kort efter, jeg havde overtaget lejligheden, 15. Oktober 1972. Hun beså den dejlige stol på hjul, jeg sidder i foran mit skrivebord. Den har jeg fået samt en wc-forhøjning. Men på det tidspunkt var jeg ikke så gangbesværet, som jeg er

nu, da kunne jeg tage med bus ud at køre. Nu er den helt gal, jeg må ordineres en kur. Jeg ved ikke, hvad det bliver, men fru Jønsson kan undersøge, hvad der er bedst, hun er meget dygtig. Jeg ville også gerne have hende til at rykke for den trehjulede cykel og få lavet lidt ved forskellige ting, som en ru plade på køkkengulvet

og en forhøjning på mit altangulv, jeg kan dårligt træde over dørtærsklen ud til den mere. Men jeg må vente, jeg har lært at vente, men jeg er sommetider utålmodig. Havde min lejlighed bare ligget på Nørrebro, men jeg boede i værelset på Åboulevarden på Frederiksberg siden, så jeg hører desværre til denne nederdrægtige konservative kommune. Nu skal der være byrådsvalg til efteråret, jeg håber inderligt, at Stæhr Johansen må gå. Ved sidste valg lå der en dame i en seng på Frederiksberg Rådhusplads, hun var blevet hjemløs, det var dog vist medvirkende til, at de konservative tabte et enkelt mandat, bare de havde tabt dem alle. Den dame måtte affinde sig med, at Stæhr Johansen skaffede hende en dårlig lejlighed, som oven i købet skulle deles med en anden. Men hvad andet kan man vente. Jeg har selv erfaret, hvad det vil sige at bo på Frederiksberg. De er så flinke på socialkontoret, men der bliver intet gjort for én, de har chance for at slippe udenom. Jeg har hørt at personalet bliver oplært til at

Som jeg ser ud som 75-årig

betragte alle, der henvender sig på socialkontoret som personer, de skal se at slippe af med på den nemmeste måde, uden at de får resultat ud af det. Om disse rygter taler sandt, ved jeg ikke men jeg tror, der er noget om snakken. Man læser i Lindevangsbladet, at nu har de atter fundet et skelet af et ældre menneske, der længe havde ligget død i sin lejlighed, han eller hun var også en af de glemte. Jeg har fået at vide, at der bliver gjort meget for pensionister, der er pensionistklubber. Hvorfor fanden, ja, nu bander jeg, er der det? Hvorfor skal vi have klubber for os selv, hvorfor kan vi ikke komme sammen med andre mennesker, uanset aldersforskel, hvorfor skal de ældre isoleres for sig selv? Jeg søger så længe, jeg lever sammen med mine venner, hvoraf mange er unge. Jeg vil ikke med til en pensionistsammenkomst som Stæhr Johansen eller Kristian Albertsen, der tog rundt og anbefalede pensionister at stemme ja til salg af noget af Danmarks selvstændighed den 2. Oktober. Nej, jeg vil ikke være med, dersom én af d'herrer eller andre, der har deres på det tørre, er værter, og skulle høre på takketaler til dem for en god sammenkomst. Det er skatteyderne, der har betalt dem, også deres kæmpegage, så vi har intet at takke dem personligt for. Jeg spiste min middagsmad tidligt i dag. Det var som sædvanligt dejlig mad, en.... Nå jeg kan ikke huske hvad det hedder, men det er også lige meget. Det smagte vidunderligt, men da jeg skulle tage salt og peber i mit køkkenskab, tabte jeg peberbøssen på gulvet, og så måtte jeg atter bevæge mig ind i stuen og hente min tingest til at samle genstande op med. Jeg må vist anskaffe mig én til, jeg kan have i køkkenet, når jeg taber så meget. Klokkeren var

tretten, da jeg satte mig til skrivemaskinen nu er den femten. Jeg skal ud at lave en kop kaffe, før jeg skriver videre. Ja, jeg skal jo ikke rette mig så meget efter klokkeslættet mere, jeg har holdt en hel times kaffepause. Det skulle man vist have prøvet, da man var rask og kunne arbejde, så er jeg nervøs for, jeg havde været uden arbejde næste dag. Jeg har haft gode og dårlige arbejdspladser. Jeg regnede dem ud i procenttal. Nogle var i overvægt ved det man på dansk kalder lort, så dem forlod jeg hurtigt; andre lå med 51% lort og 49% godt, der blev jeg lidt længere. Men folkekøkkenet var det bedste sted, jeg har arbejdet. Da jeg begyndte, lå det i procentklassen 40% lort og 60% godt. Inden jeg rejste, var det bragt til 30% lort og 70% godt, og jeg havde haft chance for at få det yderligere forbedret dersom sygdommen ikke havde slået mig ud. Det skete sådan, at jeg, ved siden af min slidgigt, fik pådraget mig en svær lungebetændelse, hvorefter lægen frarådede mig på det bestemteste at arbejde inde, hvor jeg var udsat for træk og damp og var halv-våd hele dagen. Men først vil jeg nævne det gode: jeg havde det yderst selvstændigt, da ledelsen havde set, at jeg var til at stole på og udførte rengøringen af spandene tilfredsstillende og hurtigt. Jeg havde gode arbejdskammerater, og bortset fra små tvistigheder med ledelsen gik det også godt. Jeg blev betragtet som et menneske, der var uundværligt for den daglige drift. Spandene og det øvrige jeg vaskede var rene, og jeg beviste selv under min tiltagende gigt, at jeg som rutineret vaskermand kunde gøre det hurtigere og bedre end mange andre. Det forelå der bevis for under min ferie, fridage og lignende. Men jeg havde for meget at

lave, der var for meget for én og for lidt til to, og da det var vanskeligt at ansætte en hjælper for en time eller to om dagen, måtte jeg knokle, ja, morakke. Helt galt blev det, da arbejdstiden blev sat ned til 42½ time. Vores topledere i fagforbundene havde skrevet under på, at det samme arbejde, der hidtil var udført, skulle kunne udføres på de mindre timer. Det kunne lade sig gøre på steder, hvor det var muligt at rationalisere, men det var umuligt ved det arbejde, jeg havde, og lave det mindre godt ville jeg ikke, for det var i strid med sundhedsvedtægterne. Og jeg var vaskerman, men jeg ville heller ikke være skruebrækker. Hvad i alverden bilder sådan nogle forlorne fagforeningsledere sig ind, at de skriver under på sådan noget vås? Hvad glæde har arbejderne af en arbejdstidsforkortelse, når de skal knokle, så de bliver invalid på det mindre antal timer.

I folkekøkkenet havde vi da heldigvis en fornuftig ledelse, der indså at dette gik ikke. Der måtte gøres noget. Og da det var vanskeligt at skaffe hjælp, blev vi enige om, at jeg skulle have en halv times overtid om dagen eller tre timer om ugen. Jeg måtte lave lidt vrøvl inden det lykkedes. Jeg sagde: "Det tempo, der gælder her i livet! Følg med eller bliv slået ud. Der er ikke tid til mange overflødige ord, derfor bruger man forkortelser. H.B. betyder Hovedstadens Brugsforening, der er ikke tid til at udtale hele sætningen. Tempo, fart på, det er det, det gælder. Når jeg for fremtiden tager en spandebørste i hver hånd og knokler, så vandet driver af mig, bliver jeg naturligvis tørstig. Jeg styrter da ud i kantinen og siger "B.T.E." Kantinedamerne forstår med det

På Alkali-fabrikken

samme, hvad det betyder, de har også travlt. "B.T.E.", gentager de, de ved det betyder "bajer til Ejner". Jeg får bajeren og sluger den på to sekunder, færdig, ud at vaske spande. Fart på, tempo, tempo. Det har vores formand Thomas Nielsen forlangt.

Jeg går ud på altanen. På trappestenen overfor sidder den 12-13 års pige. Hun spiller ikke bold i dag, hun sidder vist og keder sig. Jeg er ved at råbe til hende, om hun vil gå hen og købe mig et par kolde øller, så skal hun få en sodavand. Men jeg tør ikke råbe af frygt for naboerne misforstår og tror, at jeg er børnelokker. Jeg tænker på, at det er ligesom muhamedanerne, de sætter skoene, inden de betræder deres moskeer. Jeg sætter skoene, inden jeg går på lokummet. Det mest praktiske religion, jeg har hørt om, er for resten troen på de gamle nordiske guder Odin og

Thor med flere. De troede dengang, at de kom i Valhalla, dersom de døde i kamp. Døde de af sygdom hjemme i deres seng, var det sværere. Derfor sagde den gamle til sin søn, når han var blevet gigtplaget og halvblind (de kendte jo ikke til briller): "Ta' øksen, min dreng, og gi' din gamle far én på skallen, så kommer jeg i Valhalla. "Ja, far" sagde den unge mand og knaldede den gamle ned. Sådan fik de folkepension dengang. Jeg tror dog der er sket et fremskridt. Jeg ville ikke bryde mig om den metode, så nåede jeg ikke at få skrevet bogen om kampen mod snavset. Ja, der var ting, de løste anderledes tidligere. Jeg tænker på den konge, der solgte det meste af Danmark til Grev Gert, Den kullede Greve. Det ville folk ikke finde sig i. Så var der en mand, der hed Niels Ebbesen. Han tog hen og huggede hovedet af greven, og så var den regning betalt. Danmark var atter frit. Vores regering og folketing har solgt Danmark til Bruxelles, men det nytter ikke noget at rejse ned og hugge hovedet af præsidenten for EF. Morderen vil blive straffet hårdt, der bliver ikke rejst en statue af ham i Randers, som der blev af Niels Ebbesen.

Nej, der skal bruges andre metoder i dag. Der skal vaskerpiger og vaskermænd til. Vi må have vasket al falsk propaganda væk, så hele Danmark snart vil kræve Danmark ud af EF.

Jeg skrev i et tidligere kapitel, at der ikke kom mange og besøgte mig på mit triste værelse på Åboulevarden. Nogle kom der da. Og en dag kom der to flinke damer fra Jehovas vidner. De lånte mig en bog at læse, så ville de hente den en anden gang. Jeg har den endnu, og jeg forstår ikke, at de ikke snart kommer og henter den. De havde så travlt med at komme af sted, men jeg

holdt på dem så længe som muligt – det var sjældent, jeg havde gæster. Det var godtnok mig, der talte det meste af tiden, jeg kom med det ene bevis efter det andet for at Bibelen var usand. De prøvede at fortælle mig det modsatte, at de havde set gud og engle. Jeg sagde: " ja, jeg har godt nok hørt noget om, at folk med svage nerver ser indbildske syner, men trøst jer, jeg har i en brandert engang set både hvide høns og vaskerbjørne. Jeg mødte damerne på trappen senere, de skulle vist ind hos nogle andre beboere. Jeg spurgte dem, om de ikke snart kom og hentede deres bog, jeg brød mig ikke om, hvad der stod i den, jeg troede, det var løgn. De svarede: "Vi kommer en anden dag, vi har ikke tid i dag." Jeg glæder mig til de kommer, det var sådan et par hyggelige damer.

9. kapitel

GRUBLERIERNE OG FILOSOFISK TÆNKNING FORTSÆTTER

Klokken er 21.15. jeg har lige set fodboldkamp. Det var en god sportskamp, efter hvad jeg kunne se. Men jeg kan jo kun se det halve af banen fra mit vindue. Ingen af mine venner fra Folkets hus har været her, de går jo nok på arbejde og har travlt med mange ting, og de er nok ikke klar over, at jeg sidder så ene, ellers tror jeg de kom.

Min søn var her en halv time. Det var dejligt at se ham, men han er så rastløs, han har nerver på og ryger for meget. Jeg håber, han får overvundet sit kontaktbesvær og kan få en lejlighed. Han må bo på værelse, det er koldt og dyrt og tvungent at bo hos andre. Bare jeg kunne hjælpe ham. Kunne han bare finde en sød vaskerpige at gifte sig med. Men han er vist genert over for det modsatte køn. Jeg er lidt trist til mode i dag, det er vel selvmedlidenhed, men der er ingen der ser det, så jeg har lov til at fælde en tåre. Jeg har lagt mine tænder i blød i Steradent, så kan jeg smile et blændende tandpastasmil i morgen. Mine tænder i overmunden er godt tre år gamle. Jeg var ude at besøge den dame, jeg kom sammen med dengang. Så havde jeg købt en melon i H.B. og sad og spiste. Pludselig gik tænderne midt over og faldt ud i tallerkenen. Jeg tænkte: "Hvad i alverden er der sket? En melon er da ikke så hård at tygge. Kan jeg kræve erstatning for tabte tyggeredskaber?" Jeg havde på det tidspunkt søgt min in-

validerente og hævdede sygedagpenge fra Blågård sygekasse. Jeg henvendte mig på socialkontoret på Frederiksberg Rådhus for at få penge til nogle nye tyggeredskaber. Jeg blev anmodet om at henvende mig til en tandlæge og høre hans pris først. Det gjorde jeg. Jeg var heldig at træffe en flink tandlæge, som fortalte mig, at han havde været med i den engelske brigade under krigen. Han viste mig et billede derfra. Det kom jeg til at stikke i lommen sammen med hans visitkort, og så gik jeg på rådhuset igen. "Har de fundet en tandlæge?" blev jeg spurgt. "Ja" svarede jeg. "Hvad er hans adresse?" sagde damen. "Her er hans visitkort", sagde jeg, "og jeg har for resten også et billede af ham, det er ham, der marcherer dér. Den kunne de ikke snuppe, især da jeg tilføjede: "Jeg skaffer altid et billede af min tandlæge". "Hvad koster det?" spurgte de, da de havde sundet sig lidt. "400 Kr." svarede jeg. "Vi vil bevilge dem 250", sagde de. Hvor skal jeg så skaffe de andre fra?" sagde jeg, "jeg er på sygeløn". De kunne ikke bevilge mere. Så henvendte jeg mig i sygekassen. De kunne godt forstå, det var en vanskelig situation. "Men der er jo Frederiksberg kommune", blev der sagt, "den kender vi fremfor København". Sygekassens hjælpefond bevilligede mig så 125 Kr., så var der 25 Kr., jeg selv skulle betale. Da jeg fik min invalidepension bevilliget, var det med tilbagevirkende kraft fra den dag, jeg havde søgt, så det var altså i den periode, jeg havde knækket

tænderne. Jeg fik en efterbetaling minus dagpenge fra sygekassen, og så stillede jeg med regningen på de 25 Kr. "Nu skal I betale den", sagde jeg, "det kan I slet ikke nægte en pensionist med mellemste invalidepension, og sygekassen udlæg på 125 kr. håber jeg også, I modtager". Jeg fik pengene uden vrøvl. Endnu engang havde vaskermanden vundet sejr over pjat og overadministration. Snavset var væk, jeg havde fået en dejlig hvid tyggesmaskine i munden.

Jeg er træt, det er sengetid. Håber, der kommer nogen i morgen. Jeg er meget glad for min gode lejlighed her, men det er trist at være så meget ene. Pensionskontoret har flere gange foreslået mig at komme på et hvilehjem eller plejehjem. Det vil jeg ikke, og det er da også en absurd tanke, når kommunen sender pjecer ud til os pensionister med vejledning om, hvor godt de vil gøre det for os, så vi kan forblive i vort hjem, da et plejehjem er dyrt og beregnet for dem, der slet ikke kan klare sig selv. Får jeg en telefon og den trehjulede cykel og en kur, f.eks. i et bassin, hvor man skal gøre gymnastiske øvelser i vandet, mener jeg, at jeg kan blive rask nok til at klare mig derhjemme. På et hvilehjem hugger de hele min pension, og jeg får kun udbetalt et mindre beløb. Det kan jeg ikke klare mig med. Jeg vil dø førend at blive så handicappet, at jeg må på et plejehjem og måske omgås andre mennesker, der har sagt ja til Fællesmarkedet. Så laver jeg vrøvl og bliver ildeset, og under formynderskab af nogle ja-sigere vil jeg ikke. Når dertil kommer, at mange kommer med det religiøse ævl, som jeg tror skader menneskene, ser jeg med frygt frem til

sådan en mulighed. Jeg fik en god behandling på Frederiksberg Hospital, men der var for mange ja-sigere blandt mine medpatienter. En dag, da vi sad på en bænk, to patienter, kom præsten hen og hilste på den anden. Han rakte også hånden frem til mig. Jeg svarede: "Jeg hilser ikke på en præst". "Nej, han er fritæinker", sagde min medpatient. "Nå", sagde præsten, og forlod mig hurtigt. Lad ham bare være i den tro, at jeg er fritæinker. Det er jeg ikke, men jeg tror i hvert fald ikke et ord af det ævl, præsterne fyrer af. På Næsseslottet var der morgensang af en eller anden salme inde i den ene stue. Jeg syntes jo nok, de kunne have vist sig anderledes end at gå rundt og opfordre patienterne til at komme med derind og synge, og da det viste sig, at halvdelen blev inde i dagligstuen, kunne de have lukket døren eller sunget nogle gode sange som Internationale i stedet for at synge om en gud, ingen af os har set eller får at se. Når dertil kommer den ubehøvelighed, der grænser til det utrolige, en af mine medpatienter udviste den 2. Oktober, da vi så det sørgelige resultat af folkeafstemningen, at vores land var solgt betingelsesløst. Han råbte hurra! Jeg måtte beherske mig for ikke at smadre både ham og fjernsynet.

Jeg ønsker aldrig at komme på plejehjem, hospital andet end ambulans mere, da man ikke kan få eneværelse på hospitalet, det er kun forbeholdt de rige og dødssyge mennesker. Jeg bryder mig ikke om at være i stue med mennesker, der i fuldt alvor siger, at det er godt, vi har solgt vores land. Hvis de anede, hvor meget fortræd, det forvolder for de ringest stillede i samfundet,

havde deres samvittighed nok været i bedre orden, hvis de med fryd kunne sige: "Vi stemte da nej til den studehandel". Nu fik min galde da frit udløb. Jeg skal i seng nu, men jeg trængte til at nedfælde mine bitre følelser på papiret, inden jeg lægger mig til at sove. Så vil jeg håbe, det går bedre i morgen, men jeg må, som vaskermand, angribe alt hvad jeg anser som snavset og uanstændigt, jeg må leve op til den titel, jeg har givet mig selv: Vaskermændenes formand.

10. kapitel

GLÆDER, SORGER OG TANKER, 6. JULI 1973

Jeg stod ikke op før 8.30 i dag. Jeg har haft stærke smerter meget af natten. Jeg sov uroligt og drømte, at det jeg havde drømt sidste nat havde jeg opfattet forkert. Det var ikke Anne, der var præsident, men derimod hendes datter. Hun lignede Anne på en prik. Hun vinkede til mig og råbte: "Goddag brave vaskermannd, hvordan har du det?".

Nej, dette er for uvirkeligt. Jeg drømmer endnu, men drømmen fortalte mig, at jeg skulle leve længe endnu og blive raskere. Jeg skulle være med i kampen mod snavset en del år endnu. Nu spørger jeg: "Hvad skal man tro? Er drømmeånderne fulde af løgn ligesom menneskene? En nat drømmer jeg, at jeg skal dø, den næste, at jeg lever". Jeg ved snart ikke hvad jeg skal tro. En ting ved jeg dog sikkert: at jeg dør engang. Da jeg vågnede, opdagede jeg, at jeg lå i noget fugtigt. Ubehageligt- jeg havde tisset i sengen. Det er ellers længe siden nu, lægen siger, det er nerver. Jeg kalder det for pis, og det lugter grimt.

Jeg savner mine venner, de ved nok ikke, at jeg har det så slemt, ellers havde de været her for længe siden. Men de kommer forhåbentlig og går i byen med vasketøj for mig, jeg måtte jo skifte undertøj efter at jeg havde været ude at vaske mig over hele kroppen i et vandfad. Jeg har jo ikke bad og ingen mulighed for at komme på badeanstalten. Jeg har søgt om en varmtvandsbeholder med telefonbruser, de var meget velvillige, men

det er også en ting jeg må tale med fru Jønsson om, når hun kommer. Jeg må også have noget at spænde på, som jeg kan tisse i. Jeg ved ikke, hvor det fås, men jeg ved, det findes. Jeg har fået rent på sengen og redt den. Nu dumper der et brev ind af brevsprækken. Det er internationalt forum, hvor Anne er med. Det er brave mennesker, der er med der, de studerer de undertryktes vilkår i u-landene og oplyser os om, hvordan det kan gøres bedre. Næste år bliver det vist Grønland, de studerer. Jeg kan ikke være med i det, da jeg er syg, men jeg betaler mit kontingent á 30 Kr. om året, det går i alt fald til et godt formål. Tryksagerne, brevet indeholder, gemmer jeg til senere. Jeg ved de omhandler de forfærdelige forhold, mange mennesker må leve under. Jeg vil læse det ved lejlighed. Men jeg er bange da jeg ser jeres pjece: Danmark ud af Nato. Der er ikke noget jeg hellere så. Men det farlige er, at denne kampagne denne gang er rejst fra visse borgerlige kredse. Vi må tænke os om, vi er i fællesmarkedet. Villy Brandt har udtalt ønsket om en Europahær. Hvad er så bedst eller dårligst. Den amerikanske dollar falder i kurs, den tyske D-mark stiger. Vi må passe på, at vi ikke bliver brikker i to blokdannelsers monopolkapitalistiske priskrig, der måske kan udløse en tredje verdenskrig med en Europahær og Amerika. Der burde stå: Afrust vort land, vi vil ikke være med i hverken Nato eller Europahær, eller nogen anden krigspagt for at gavne stor-kapitalens interesser.

Hvad er nu det? Der lyder dejlig banjomusik udenfor. Jeg går ud på min altan. Der står en gårdsanger og synger de gamle melodier, jeg elsker. Jeg kaster - som mange andre - en mønt ned til ham. Fordi han kommer med et solstrejf . Jeg bliver stående, til han er nået så langt væk, at jeg ikke kan høre ham mere.

Jeg går ud i mit køkken. Maden er kommet. Jeg sætter mig på køkkenstolen og spiser. Jeg ser ud af vinduet. Nogle børn står og kigger op mod min altan. Det er nok min stork, de har fået øje på. Den fungerer som vejrhane. Børnene tænker nok: "Han tror på storken, det fjols, men vi er kloge, vi har seksualundervisning i skolen". Nej, børn, det gør jeg ikke. Men det gjorde den gamle dame sikkert. Det var hendes stork, og den bliver stående. Hun havde - efter hvad jeg har hørt - nogle pæne blomster i altankassen. Mine blomster er også smukke, jeg håber, du kan se ned og opdage, at jeg passer din altankasse og stork godt. Jeg har hørt, du var sådan en flink og rar dame. Du døde, så fik jeg lejligheden. Jeg håber at leve til efter byrådsvalget. Jeg vil gøre mit til at oplyse folk om, at de må stemme alle konservative ud af Frederiksberg byråd, så der bliver tålelige forhold og ikke dette sløseri. Jeg har intet hørt fra telefonselskabet endnu, og jeg er afskåret fra at gå på gaden i øjeblikket. Hvor er jeg dog rasende på jer, I sløsede mennesker, der er så ligegyldige over for pensionisterne, blot I har jeres eget på det tørre. Jeg har købt den nylig

Til møde med overborgmester Weidekamp i Folkets Hus

udkomne bog af Kristian Albertsen, den er for resten ganske fortræffelig. Der er mange forskellige fremragende personer, der har medvirket til at gøre denne bog til noget særligt. Og det var så sandelig hårdt tiltrængt. For et par år siden var jeg sammen med fru Skat Nielsen nede på Israels plads. Der var flere talere, og jeg udtalte også lidt fra den fri talerstol. Demonstrationen sluttede med, at vi afbrændte de pjecer, der var sendt til pensionisterne, de fortalte ikke om andet end de selskabelige sammenkomster.

Jeg lader atter mine tanker flyve tilbage til fortiden. Jeg har haft et vidunderligt liv. Jeg har haft mange glæder, men også mange skuffelser. Det må livet medføre for en vaskermand. Men da mine erindringer ikke må være bygget på snavs alene, vil jeg

nævne nogle af de største glæder jeg har haft. Jeg har allerede nævnt glæden, jeg har haft i samværet med mine mange venner. Den største glæde, jeg kan mindes, var da min søn blev født. Selve fødslen voldte mig kun bekymring, for min kone var meget længe om at føde. Men dagen efter, da jeg gik tidligt i seng, sagde min kone: "Du havde ret, nu er vi lykkelige, nu er vi tre". Jeg lå meget længe og kiggede på min kone og lille dreng, men lykken varede kun kort. Min kone og mig var begge slaver, og en slave er sjældent lykkelig. Vi var solgt for et halvt år ad gangen og boede i gårdens hus, som vi skulle fraflytte en november eller maj, når vi ikke ønskede at være slaver på denne gård mere. Den mest fantastiske form for hvid slavehandel i vort såkaldte velfærdssamfund. Vor slavetilværelse varede 12 år, før jeg fik øje på muligheden for at komme ud af den, købe et kolonihavehus og arbejde, hvor der var arbejde at få, uafhængig af min bolig. Men min slavetilværelse håber jeg at blive i stand til at beskrive i et andet kapitel, for nu er jeg ved at mindes glæder.

Jeg husker den dame med de to børn, jeg kom sammen med i nogle år. Vi havde også mange hyggelige timer. Jeg var medvirkende til at holde konfirmation for pigen. Hendes moster var med og forærede bl.a. pigen et 8-dages ferieophold sammen med hendes moster og onkel i Løkken. Pigen var naturligvis ellevild af glæde under opholdet i Løkken, men skrev dog meget tit hjem til sin mor. Hun havde to undulater, en grøn og en gul. Hun skrev hjem: "Hvordan går det med mine undulater, I har vel ikke plukket fjerene af dem og kogt suppe på dem?" Jeg viste undulaterne

brevet, og de svarede hende på vers, som jeg sendte til hende sammen med et brev fra hendes mor:

Hver dag står vi ensomt i vort bur,
vi skræpper lidt op og ta'r os en lur.
Vi fløjter lidt, og vi elsker at synge,
en gang imellem vi også vil gyng.

Vi basker lidt rundt på vores korte vinger,
og drømmer, vi os i træerne svinger.
Vi husker, når du lemmer linde
- og legede med os kære veninde.

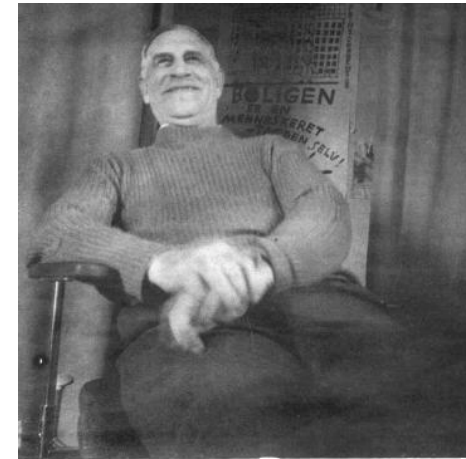
Nu må vi stå ensomt i moders køkken
- imens du morer dig herligt i Løkken.
Ja, savnet du er af den grønne og gule.
En hjertelig hilsen fra dine to fugle.

Jeg husker, som jeg vil beskrive i kapitlet om livet sammen med slumstormerne, de mange glæder jeg havde ved vort enestående kammeratskab, sammenholdet i Havnegade, hvor jeg fik mange værdifulde nye venner. Jeg husker de mange glæder, jeg har haft i Folkets Hus ved søndagsunderholdningen med videre. Hvor mange gode orkestre har optrådt for os gang på gang, de kommer med glæde, de har opdaget, at Folkets Hus også er deres hus.

Jeg er glad for at have truffet kunstnere som Benny Holst, som jeg for nyligt har modtaget en hilsen fra. Jeg er glad for, at jeg har truffet orkestrene Røde Mor og Røde Lue, jeg er ven med dem alle. Jeg troede, når jeg hørte Per Dich og Poul Dissing i fjernsynet, at de var gode og retlinede mennesker, nu har jeg erfaret, at jeg ikke tog fejl. De underholder os dejligt. Og hvor er det nogle gode kammerater. Jeg kender mange, men kan ikke huske alle ved navn. Der er Hermann og der er Hans og mange andre, jeg kan takke for nogle pragtfulde søndage, hvor jeg ser ud over den tætpakkede sal i Folkets Hus, hvor alle er glade. Jeg ser på dem én gang til, ser på alle mine venner. Per Dich gav nogle stykker af os en fribillet til en underholdning, der skulle indspilles i TV-byen. Den hed fjælleboden. Det var et par herlige dage. Jeg lærte mange af orkestrene at kende og andre fra Folkets Hus, der var med, fik dem til at komme og underholde os en søndag. De har været her mange af dem, og de vil komme igen. Det var forresten på det tidspunkt, jeg gik med højre hånd i gips, og da jeg ville hilse på Per Dich, sagde han: "Giv mig venstre hånd og ikke jernnæven!" Herlige venner alle sammen.

Jeg vil slutte dette afsnit med at skrive om en meget god ven, jeg traf, mens jeg arbejdede på Næsseslottet. Han var der som patient efter en operation. Han skrev nogle herlige sange og studerede mytologien om de gamle guder. Han har skrevet alt ned på vers på en humoristisk måde, om hvad vi har oplysning om af gamle sagn om guderne. Han har været på Island og studeret mytologi. Jeg kunne ikke blive træt af at høre på ham. Jeg fik en dejlig bog fra ham i julegave. Den var maskinskrevet og desværre

vist ikke udgivet. Det var om hans rejse til Island. Det er 8 år siden, jeg har hørt fra dig, håber, du er rask og i fuldt vigør endnu. Jeg er stolt af at kunne kalde dig min ven. Du underskriver dig Sir Richardt.

EJWÆR HANSEN, SANGSKRIVER.

Jeg har været ude at spise aftensmad, der er sket store begivenheder, siden jeg skrev sidst. Først fik jeg øje på en halv flaske vin, jeg havde købt til i fredags, når telefonmændene kom og installerede min telefon. De kom ikke. Så tænkte jeg: "I vil skide mig et stykke". Nu drikker jeg al vinen selv. Så er jeg lidt omtåget, men livet er trist, jeg vil drukne besværlighederne i de gyldne dråber.

Så ringede det på døren. Det var Hertha og Oskar, der ville hente mig til fest i Folkets Hus og køre mig hjem bagefter. Det er dejligt, at de ikke har glemt mig, men jeg er desværre ikke så rask, at jeg kunne tage med. Men de tog mål til gardiner og lovede at købe dem til mig og sy dem samt en portiere til min alkove. Og et telefonbord, for nu får jeg nok snart telefonen installeret. Hertha og Oskar lovede at sige til mine venner, at jeg ikke kunne komme, så jeg venter besøg i morgen. Det er dejligt at kunne se frem til nogle lyspunkter. Jeg sidder igen og spekulerer. Hvad er

det for noget vrøvl, jeg siger? Der er da mange lyspunkter. Jeg tænker på 1971, da jeg holdt en tale på Blågårds Plads og der var en af de faste gæster på pladsen, der kom hen og sagde til mig: "Du er meget bedre end ham Baunsgård". "Ja, det vil jeg da håbe", sagde jeg, "det var da en kedelig person at blive sammenlignet med". "Jamen du er da også bedre end Krag", sagde han. Jeg svarede: "Det vil jeg da bestræbe mig på at være, for han er efter min mening ikke arbejdernes ven uden når han kan flå pengene fra dem til hans eget fede vellevned". "Nej, du har ret", sagde han. "Ja", sagde jeg, "Jeg er vaskermand". Og med disse erindringer slutter jeg for i aften, kære læser, godnat!

Det er i dag lørdag den 7. Juli 1973. Der er sket store begivenheder allerede. Klokkeren er 11 nu, jeg var oppe klokken 7. Drak morgenkaffe, vaskede op, vaskede og barberede mig, redte seng og fik rensset mit gulvtæppe med en tæpperenser. Jeg går med den i den ene hånd og armstokken i den anden, så går det alt sammen. Støvsuge kan jeg ikke, det må min flinke hjemmehjælper gøre hver onsdag. Der dumpede et brev ind af brevsprækken. Det var minsandten fra Telefonvæsenet, at de kom snarest og stillede min telefon op. Jeg kunne se, at de havde modtaget ordren 21.6, samme dag jeg fik meddelelse om, at telefonen var bevilliget. Så må kommunen have undladt at skrive til dem, at det var en hastesag. Jeg har siddet indespærret i flere dage. Jeg skrev øjeblikkelig til Telefonselskabet og bad dem komme allerede mandag. Jeg håber, de gør det. Jeg måtte også skrive til Socialdemokratiet om, at jeg havde modtaget brevet fra telefonsel-

Som taler i Folkets Park

skabet og håbede nu, at det gik hurtigt. Blot de også bevilligede mig den cykel snarest, så jeg kan komme lidt ud i det gode vejr. Jeg fik chaufføren, der bringer maden, til at tage brevet med til en postkasse. Jeg har spist middag, maden kommer tidligt. Jeg håber på besøg af nogle af mine venner, der vil besørge småindkøb for mig. Håber de kommer inden for længe, forretningerne lukker tidligt i dag. Men Hertha og Oskar, der var her i går, lovede at sige det til nogle af vennerne, de havde forresten en hilsen med til mig fra mange, de havde truffet. Mette dig vil jeg skrive om senere, du havde også fortjent et kapitel for dig selv, så hjælpsom har du været over for mig. Men jeg må vente, til jeg får tid til at omtale socialfronten, hvor alle I herlige mennesker har hjulpet mig så meget.

Jeg mindes mit sidste rekreationsophold på Næsseslottet. Jeg var, som tidligere nævnt, blevet sendt dertil fra Frederiksberg hospital, da jeg selvfølgelig ikke kunne blive ved at tage plads op for syge patienter. Jeg var færdig med kurene i denne omgang, og skulle blot have en bolig at flytte hjem til. Næsseslottet er et herligt sted for operationspatienter, men ikke egnet for gigtpatienter. Min sygdom blev da også forværret under dette ophold, da jeg kom til at bo på en fem-mands-stue mod altanen, hvor der var en skøn udsigt over Furesøen. Men mine medpatienter, der ikke havde gigt, ville jo gerne have altandøren oppe hele natten, hvad der er let forståeligt. Det var jo eftersommer med ret dejligt vejr. Men for mig, der havde gigt og ikke kan tåle træk, var det ikke godt. Jeg gik en tur og kiggede mig lidt om, jeg var nede at se på nogle træer, jeg havde været med til at plante, da jeg arbejdede der, de var blevet store. Ja, hvor er det vidunderligt skønt alt sammen.

Klokken er 12 nu, jeg håber, der kommer nogen. Jeg er på den, dersom jeg ikke får købt lidt ind i dag. Men jeg er blevet optimist. Jeg tror på fremtiden. Jeg ved, at mange af jer er på ferie - det har I så sandelig også fortjent, når I ved siden af jeres arbejde kan nå at være med til at rydde så meget smuds væk. Jeg vil derfor slutte dette kapitel med at ønske fremgang og held for Danmarks brave vaskerpiger og - mænd.

11. kapitel

FORTID OG FREMTID, EN KÆMPEBRANDERT OG TO RETSSAGER

Ja, det er en underlig sammenblanding, jeg brygger sammen i dette kapitel. Men hele livet er en underlig sammenblanding, og jeg bestræber mig på at skrive en bog, der er ualmindelig og sandfærdig.

Klokken er 14. Mine venner kom ikke, de er nok på ferie de fleste. Det er kedeligt, da jeg i går fik jordbærgrød som efterret. Det står på en tallerken endnu, jeg kan ikke få bud efter mælk til at hælde på. Jeg køber mig et køleskab, maden kan ikke holde sig i denne varme, men jeg har da brød, fedt, spegepølse og ost i mit køkkenskab, så jeg kan drikke vand og kaffe til. Der er mange, der må nøjes med mindre. Jeg har stået på min altan og iagttaget en familie, der flytter ind ovenpå i min opgang. Det ser ud til at være flinke folk med et par pæne børn, de smilede så venligt til mig. Det kan være, jeg lærer forældrene at kende, således at børnene får lov til at gå småærinder for mig, ja, det kan være de vil komme ind og lege i min stue. Jeg vil gerne spille hjerterfri eller rommy eller et andet spil med jer. Taber I skal I ikke betale. Vinder I får I 25 øre. Men man ved ikke hvad fremtiden bringer, den er sværest at spå om, som Storm P. sagde.

Jeg havde besøg af en radiotekniker for et par måneder siden, han forsøger sig som radioreporter som bibeskæftigelse og er interesseret i gamle folkeminder. Han gransker slægtsregistre med videre. En prægtig ung mand med gode interesser. Jeg traf

ham ved en søndagsunderholdning i Folkets Hus, hvor han op-tog, hvad det glimrende orkester spillede. Jeg husker ikke hvem det var den dag. Så var der én af mine venner, der havde anbefalet den unge mand at henvende sig til mig, da jeg skrev nogle sange med mere. Det er blevet til et varmt venskab. Den unge mand har været hos mig tre gange, jeg har indtalt en masse på bånd, han har fået med hjem, men jeg lovede ham, at jeg skulle prøve at skrive nogle af mine erindringer ned, til han kom igen omkring den 15. Juli. Det er derfor, jeg haster så meget med denne bog, som jeg håber, han kan hjælpe mig med at få udgivet. Jeg har tidligere skrevet, at det nok ikke lykkes mig at blive færdig med den, det gør det naturligvis heller ikke, en vaskermand bliver aldrig færdig, men jeg afslutter snart denne bog, så fortsætter jeg med andre. Dog mangler jeg nogle kapitler endnu, som jeg gerne vil have med inden afslutningen. H.C. Andersen er mit forbillede, han rejste til København da han var fjorten og regnede med at gennemgå en del slemt, men skulle nok blive en kendt forfatter. Jeg byttede om på tallene 1 og 4 og 4 og 1, jeg rejste til København da jeg var 41 og har gennemgået meget slemt. Jeg håber denne bog vil blive udgivet på mange sprog og læst af verdens vaskerpiger og -mænd. Jeg har fortjent pengene, som jeg får i ind for den, de vil blive brugt til gode formål mod smudsets bekæmpelse og ikke til min egen fornøjelse. Jeg kræver ikke ret meget til livets opretholdelse. Dog er jeg ikke begej-

stret for den måde, kunstfondens midler bliver givet ud til kunstnerne på. De bliver mange gange uddelt til nogen, der har en masse penge i forvejen. Jeg tænker på Oehlenschläger. Han var efter sigende meget doven og skrev kun, når han var ved at dø af sult. Havde han fået en sum penge fra Staten dengang, tror jeg næppe, vi havde haft hans herlige digte som Guldhornene og Aladdin at glæde os over i dag.

Men jeg kan også gå for vidt i min pessimisme. Jeg husker, jeg var med til et politisk møde i en partiforening, jeg var tilknyttet dengang. Den aften var det Statens Kunstfond, der var under debat. Der var nogle unge kunstmalere imellem, gode venner, men jeg ønskede at drille dem lidt den aften, så jeg sagde: "I er fuldkommen overflødige personer i et moderne samfund, tænk jer nu lidt om: Det hestetrukne landbrug er afløst af traktorer, malerkunsten er afløst af farvefotografiapparatet, og så skulle I oven i købet have penge fra Kunstfonden for sådan noget klatsmøteri!"

De var ved at lynche mig, før det gik op for dem, at det var min spøg. Selvfølgelig kan dette ikke sammenlignes, da en kunstmaler naturligvis er en større kunstner end fotografiapparatet.

Men diskussionen varede to timer, det trak ud. Mødet blev holdt i en villa, som et af partiforeningens medlemmer ejede. Værten sagde til mig ved afskeden: "Din laban, det er dig, der har skabt denne diskussion. Jeg havde troet, denne aften var rene rutinespørgsmål, der snart var klaret. Du er skyld i, at jeg

kommer sent i seng, og så mente du ikke et ord af det, men det var s'gu interessant at høre på."

Ja, jeg har lært at diskutere ud fra noget, jeg ikke selv tror på, det har Ernst lært mig. Han var 19 år og jeg var 23 og fodermester på en mindre proprietærgård. Vi gik sammen i aftenskole i den daværende folkeskole. En pragtfuld lærer underviste os i at få opfrisket vores skolelærdom. Han læste et kapitel op for os hver gang af Jakob Knudsens bog Lærer Urup. Da han var færdig med bogen, fandt han på den fortræffelige idé, at vi næste gang skulle diskutere bogen. Det skulle foregå på den måde, at Ernst og mig blev udtaget til at komme med kommentarer, og så måtte alle eleverne tage del i diskussionen. Jeg havde ikke tænkt nøjere over bogen. Den var meget interessant, nu skulle jeg være med til at diskutere den. Ved nærmere eftertanke fandt jeg ud af, at jeg ikke var enig med Jakob Knudsen i ret meget af det han havde skrevet i den bog. Hovedpersonen Skov Johan blev beskrevet som en meget ond person, der ikke fandtes godt i, det måtte jeg protestere imod.

Men Ernst var det fødte geni. Jeg ved ikke, hvor han er i dag, han må være blevet til noget meget stort. Jeg har ikke set ham senere end et år efter, hvor han var soldat.

Da læreren opfordrede os til at begynde diskussionen, tog Ernst straks et point, idet han sagde: "Jeg har hørt, at Ejner Hansen vil angribe bogen, så kan jeg bedre forsvare den bagefter." Så måtte jeg op til katederet, der blev brugt som talerstol. Jeg sagde blandt andet: "Mange forfattere har i deres bøger prøvet at forandre samfundet. Jeg nævner to eksempler. Holberg fik

ved sine herlige komedier meget forandret. Han gjorde nar af alt indbildsk, latterliggjorde vrøvlet i samfundet, angreb snobberiet. At vi i dag mangler en ny Ludvig Holberg, er noget helt andet. Jeg tænker også på den amerikanske kvinde, der skrev Onkel Toms Hytte. Hun var medvirkende til, at slavehandelen ophørte. De fik ikke friheden, som det er skrevet, den har de ikke fået endnu, der består stadig racehad mellem de farvede og de hvide. Men da forfatterinden til Onkel Toms Hytte senere besøgte præsident Lincoln, sagde han: "Der har vi den lille kvinde, der skabte den store krig." Således ville Jakob Knudsen sikkert også medvirke til at forandre samfundet i sin bog Lærer Urup, men man kan ikke forandre et samfund, man har misforstået, og Jakob Knudsen har totalt misforstået samfundet! I sin bog Lærer Urup omtaler han hovedpersonen Skov Johan som et så ondt menneske, der ikke fandtes godt i. Der er et gammelt ord, der siger, at i ethvert menneske findes der en konge og en stodder. Jakob Knudsen har nævnt stodderen i Skov Johan, men helt glemt kongen. Jeg ved fra aviser og blade, at ham, der blev kaldt samfundets fjende nr. 1, John Dillinger, var en stor dyreelsker. Jeg er ikke enig med Jakob Knudsens udlægning af mennesker."

Så var det Ernsts tur. Han imponerede os alle. Han svarede mig om Holberg, at således var der mange forfattere, der i dag forandrede samfundet, blot skrev de rent ud uden at pakke det ind. Til mit udtryk med kongen og stodderen svarede han, at der var også et gammelt ord, der sagde, at der var ingen regel uden undtagelse. Det har jeg senere erfaret, jeg har truffet mennesker, jeg har haft meget vanskeligt ved at finde noget godt hos. Jeg

kender bl.a. borgmesteren på Frederiksberg. Men det var et sidespring. Efter Ernsts forsvarstale tog læreren ordet. Han holdt i det store og hele med mig. Han havde ikke tænkt over sagen fra den side, sagde han. De andre elever holdt også med mig, men Ernst var stadig imod. Emnet blev bredt. Vi kom ind på bl.a. militærspørgsmålet, som jeg var og stadigvæk er meget imod. Ernst svarede: "Som soldat er det med at holde kæft, trit og retning." Vi diskuterede, alle holdt med mig undtagen Ernst. Han argumenterede sagligt imod alt, jeg kom med, og diskussionen fortsatte uden enighed til længe efter normal skoletids ophør.

Vi skiltes under en livlig diskussion om åndssvage, som Ernst ville have steriliseret. Jeg syntes som læreren, der sammen med Ernst og mig var alene tilbage, de andre var forlængst gået hjem, at det var synd. Men vi blev ikke enige. Næste aften traf jeg Ernst. Han sagde til min store forbløffelse: "Jeg gav dig og læreren ret i alt, hvad I sagde i aftes, men havde jeg gjort det med det samme, var der intet at diskutere." Tak, Ernst, fordi du lærte mig at diskutere. Jeg traf forresten Ernst et år efter, da var han soldat. Jeg spurgte ham, hvordan det gik med at holde kæft, trit og retning. "Åh, hold kæft", sagde han, "sikke noget lort!"

Jeg tænker på en af mine venner, jeg arbejdede sammen med i tørvemosen. Han havde drillet mig lidt. Det skulle hævnnes. Det var under besættelsen. Der var ikke til at opdrive bihonning på dette tidspunkt, så jeg satte en annonce i avisen: Ægte bihonning til salg. Fås kun i 1 kg. og 2 kg.-dåser. Der er folk, der endnu taler om den store folkevandring, der var til byen dengang,

Hans solgte honning. Men han forstod spøgen og svarede, at han forlængst havde udsolgt. Ja, jeg var en laban som ung, ikke en skid bedre end de unge i dag, næsten værre. Jeg har været med til at leje en vogn, og så stoppede vi uden for et hus klokken 1 om natten. Vi bankede på, da vi så der var lys, og spurgte, om de havde en hammer og knibtang. "Ja, et øjeblik", sagde manden. Han ledte værktøjet op, og kom med det. Vi svarede, at det var da en god ting at have, og så kørte vi videre.

Jeg husker, jeg var på en herregård. Vi var blevet lidt uenige med forvalteren. Så satte vi en annonce i avisen: 18 velanbefalede karle søger arbejde. Så opgav vi forvalterens telefonnummer. Han var rasende, han måtte rende til telefonen hele dagen, den kimedede uafbrudt.

Hans, jeg lige har omtalt med bihonningen, er det mest rolige menneske, jeg har truffet i mit liv. Der fortælles i landsbyen, hvor han bor nu, at der en nytårsaften var havnet en raket på stråtaget af et hus i byen, og den lå og glødede. Hans kom forbi, han bankede på og gik ind og sagde: "Goavten, der er ild i taget." "Pjat, Hans" sagde de, "sæt dig ned og få en bajer!" "Jo, tak." sagde Hans og satte sig ned og begyndte at drikke, "men skal I ikke ud at se der er ild i tavet." Så gik de ud og så og kom styrrende ind i panik. "Huset brænder!" råbte de. "Jamen det sagde jeg jo" sagde Hans. Det glødede kun. Én fik fat i en sprøjte, men slangen kunne ikke nå. Så sagde Hans: "Vent lidt, det varer ikke så længe, så når ilden ned til slangen." Men en røg op på loftet og stred en spand vand ud igennem stråtaget. Så var ilden sluk-

De fleste af Høvdinggårdens personale sommeren 1940. Jeg sidder yderst til højre. Jeg var underfodermester der fra 1. maj 1940 til 1. nov 1940.

ket, og de kunne roligt gå ind og sætte sig i stuen igen, og byde Hans en ny bajer. Han havde nået at drikke den første.

De tre ting, jeg har beskrevet, hvor jeg var med til at holde folk for nar, lå vel på den kriminelle grænse, men da folk morede sig hjerteligt over det, og det ikke forvoldte skade, må det vel betragtes som ungdommens livsglæde-udfoldelse. Det er mange år siden. Og jeg har ellers holdt min sti ren for kriminelle ting. Jeg blev arresteret sammen med en masse andre i Havnegade for ulovlig indtrængen, men vi modtog alle tiltalefrafald, da vi havde det meste af Danmarks befolkning på vor side. Vi ville jo kun protestere imod den urimelige nedrivning af 106 gode lejligheder. Men der var, efter hvad rygter fortalte, tre brave politibetjente, der nægtede at være med i denne vanvittige politiaktion og arresterede uskyldige mennesker, der blot protesterede mod noget helt

urimeligt. Men jeg tror ikke på disse rygter, det er for godt til at være sandt, at der var sådan tre guttermænd imellem, der hellere ville risikere afskedigelse end være med til den slags smudsigt politiarbejde. Er det tilfældet, vil jeg gerne hilse på dem alle tre og invitere dem på en bajer.

Den dag, jeg tidligere har beskrevet, hvor jeg var ude at give min hund et kødben, og jeg havnede i en kirke og hørte på en satans præst, der bad Vorherre holde sin beskyttende hånd over befalingsmændene, gik jeg i livslede ind på et værtshus og drak mig skidefuld. Jeg sang med på grammofonens gode plader, især Dejlige, dejlige Copenhagen. Men jeg blev for fuld og blev stridt i detentionen, jeg måtte overnatte der og måtte finde mig i et bødepålæg senere hen. Det var der ikke noget at gøre ved. Jeg havde været fuld, men jeg er senere idømt en bøde, hvor jeg ikke var spor beruset. Og det fik mig til at miste al respekt for vort politi og retsvæsen. Jeg var på den tid, jeg havde søgt min invaliderente ude at udrette nogle ærinder i den indre by. Jeg haltede stærkt, men kunne på det tidspunkt alligevel gå uden stok. Jeg traf en mand, der hilste på mig, men jeg kunne ikke erindre ham. Han fortalte, at han havde været afløser for kedelafvaske- ren under hans ferie, og han havde også været i spandevasken i min ferie. Jeg kunne ikke huske ham, der var så mange afløsere, men han viste sig at være helt i orden, han inviterede mig ind på en bajer, da han kunne huske mig som en god arbejdskammerat. Jeg tog imod tilbudet og gav også en bajer. Det var om vinteren, det var koldt og glat på fortovet og jeg følte mig ikke så godt tilpas. Det var ikke af de to bajere, der skal mere til, men det var

kulden. Jeg glider på fortovet og falder. Da jeg har slidgigt, har jeg svært ved at komme op igen, og da jeg er halvvejs oppe falder jeg igen. En dame, der stod i nærheden, troede jeg var syg eller fuld, og ringede efter Falcks ambulance. Da den ankom, havde jeg forlængst rejst mig og stod med ryggen mod en mur og sundede mig efter forskrækkelsen. Jeg havde ikke slået mig. Nu kom ambulancen, og jeg kom med en vittighed, der vist ikke faldt i god jord, for jeg sagde til ambulancefolkene: "Nå, der er I. Jeg har abonnement på Falck og jeg håber, at I kommer med kranvognen, når jeg skal begraves. Jeg bryder mig ikke om, at andre end min søn kommer med til begravelsen." (Det var før, jeg lærte mine nuværende venner at kende.) Men jeg fortsatte: "Min søn kan ikke overkomme at stride kisten i graven, vil I være behjælpelige, når jeg har betalt mit abonnement." "Du er skidefuld," sagde de, og så ringede de efter salatfadet.

Der kom to flinke betjente. Jeg gik dem i møde. Jeg tænkte: "Hvad har du nu gjort? Men de lader mig nok gå, når jeg kommer på politistationen." Men den vagthavende kastede et blik på mig og sagde: "Sæt ham ind!" De havde tømt mine lommer, og jeg bad dem da, om jeg måtte beholde min snusæske, den kan jeg dårligt undvære. Den fik jeg, og bemærkede til den vagthavende: "De er da en flink mand." Men jeg syntes det var temmelig strengt at skulle tilbringe natten i detentionen, når jeg ikke var beruset, men kun var faldet på gaden, så jeg bankede på celledøren og bad om at komme i forhør, så jeg kunne nå den sidste bus hjem til Åboulevarden. Jeg troede, jeg var på Fælledvej, men det viste sig senere, at jeg var i Nyropsgade, og at der ikke var

længere end jeg kunne gå. Jeg kom i forhør. Betjenten, en flink ung mand, skrev rapport med én finger på maskine. Det gik forbandet langsomt, og jeg var nervøs for ikke at blive færdig til sidste bus, da jeg ikke havde mange penge på mig og ikke råd til at leje en taxa hjem. Jeg var ved at spørge ham om jeg ikke måtte skrive på maskinen, så kunne han diktere. Men jeg gjorde det dog ikke. Han spurgte om jeg ville vedkende, at jeg havde været beruset. Jeg svarede først nej, men da han blev ved at skrive så langsomt, sagde jeg: "Jeg skriver under, blot jeg får lov at slippe hjem snarest." Jeg regnede med, at hvis jeg nægtede, slap jeg ikke hjem foreløbig. Og så ville jeg møde i retten med en skriftlig forklaring senere om det hele. Jeg fik lov at gå, og betjenten viste mig hen til bussen, han var yderst elskværdig.

Jeg fik senere besked om at møde i retten og havde det skriftlige referat af, hvad der virkelig var sket, med. Men jeg fik ikke lov at aflevere det. Om jeg ville godtage en bøde på 75 kr. "Nej," sagde jeg, "jeg var overhovedet ikke beruset, jeg faldt på gaden." Dommeren ville sætte bøden ned til 50 kr., jeg svarede: "jeg modtager ikke en bøde på 50 øre, da det hele er en misforståelse og jeg var ikke beruset." "Ja, så måtte sagen gå til doms," sagde dommeren, så må vi indkalde politibetjentene og den vagthavende som vidner. "Dette skete. Jeg mødte i god tid og ventede i lokalet uden for retssalen. Så kom den betjent, der havde arresteret mig og forhørt mig, civilklædt ind. Han sagde: "Jeg kan ikke huske den sag, det er så længe siden" "Så må De hellere se, hvad der er sket, jeg har skrevet det hele ned og har det med. Han læste min forklaring, der var helt sandfærdig.

Så kom de to andre, den anden betjent og den vagthavende, de tre gik afsides, og jeg hørte ikke, hvad de talte om.

Så blev vi lukket ind, og jeg blev først spurgt, om jeg ville vedkende mig at have været beruset nævnte dag. "Absolut ikke!" Så blev den betjent afhørt, der havde bemærket til mig, at han ikke kunne huske sagen. Han sagde nu til dommeren: "Jeg kan tydeligt huske sagen, det var ikke i Frederiksborggade, det skete, men i Frederiksberggade." Dette er rigtigt, men det næste han sagde, var i høj grad usandt. Da jeg stod op af muren, da salatfadet kom, og jeg roligt selv gik betjentene i møde. Betjenten sagde minsandten: "Vi fandt Ejner Hansen liggende på fortovet, og det syntes vi var uforsvarligt. Så tog vi ham med. Så blev den anden betjent afhørt, han afgav en lignende forklaring og tilføjede, at jeg kravlede rundt på fortovet. Jeg var lamslået over deres usandhed, jeg tænkte: "Det var meget, at de ikke sagde, at jeg gøede som en hund også."

Den vagthavende aflagde forklaring på, at han havde skønnet mig for påvirket i svær grad, derfor satte han mig i detentionen. "Du skønner lidt rigeligt forkert, min ven, så skulle du have set mig, når jeg er fuld." Jeg fortryder, at jeg sagde, du var en flink mand, da du gav mig min snusæske med i spjældet. Så blev jeg spurgt af dommeren, hvad jeg sagde til dette. Jeg svarede: "Det er usandt altsammen, jeg var overhovedet ikke beruset den dag, ellers havde jeg som et mandfolk taget imod bøden fremfor alt det vrøvl. Men betal en bøde for at falde på gaden i ædru tilstand, det vil jeg ikke." "De er idømt en bøde på 50 kroner," sagde dommeren. "Jeg appellerer til landsretten," sagde jeg. "Det

kan De ikke for så lille et beløb." "Så skriver jeg til Justitsministeren," sagde jeg.

Dette er ikke helt rigtigt. Dommen blev først senere forkyndt, 50 kr., og jeg fik besked på, at den ikke kunne appelleres, men jeg havde mulighed for at ansøge Justitsministeren om frigivelse. Det var en lille huskefejl, undskyld. Men godt, jeg kom i tanker om det rigtige. Jeg fik afslag på min ansøgning om eftergivelse af bøden, men der blev åbnet mig mulighed for at få bøden eftergivet, da jeg fik invalidebeløb. Jeg fik besøg af en betjent fra Frederiksberg politi. Jeg skulle stille med lægeerklæring på, at jeg var så handicappet, som jeg havde beskrevet, så betjentene grundet min haltende gang kunne misforstå og tro, jeg var beruset. "Det kan jeg nemt skaffe", sagde jeg, "men sådan en lægeerklæring koster 40 kroner, og da jeg ansøger om at slippe for en bøde på 50, kan jeg naturligvis ikke betale 40 til en lægeerklæring. "Jeg forstår" sagde betjenten, "at det hele er symbolsk. De nægter at betale, da De mener, at bøden var uretfærdig, da De ikke var beruset." "Helt rigtigt", sagde jeg. "Men så kommer De til at sidde den af i to dage. Ja, jeg forstår Dem," sagde betjenten, "det må være en ferie, fremfor at bo i et hul, som De bor i. "Ja, hvad ville De gøre, hvis De boede her?" sagde jeg. Han svarede ikke, men jeg kunne se på ham, at han tænkte: "Jeg ville gå ud og drikke mig skidefuld." "Ja," sagde jeg, "men det er nu ikke første gang, jeg har været udsat for misforståelser. Jeg havde lovet min tidligere kone at hente nogle feriepenge på en restauration, hvor hun havde arbejdet i et stykke tid. Jeg havde en fuldmagt med, men da jeg halter meget, kom jeg lige inden for døren, så kom der en

tjener springende imod mig. "Nej, den er for høj!" sagde han "Ud med dig!" Jeg havde ikke drukket en bajer hele dagen, så jeg sagde til min kone: "Du kan selv hente dine feriepenge der, jeg bliver smidt ud." Nu blev det nødvendigt for mig altid at gå med stok for at undgå misforståelser. Betjenten, der morede sig over hele den latterlige episode sagde: "Må jeg se Deres invalidepapirer?" Dem viste jeg ham, og få dage efter modtog jeg besked fra politimesteren på Frederiksberg, at bøden var eftergivet. Vaskermanden havde vundet sejr.

Men jeg vil til min dødsdag bekæmpe usandheden i vort retssystem. Jeg fæstede ikke lid til de mange rygter, jeg havde hørt tidligere om, at betjente havde drillet en fange så længe, at han slog fra sig, og så havde de gennempryglet ham og aflagt forklaring på i retten, at det var i forsvar: fangen var begyndt. Jeg tror det nu. Jeg stoler ikke på dem mere, da jeg har hørt, at de løj så groft om, at jeg kravlede rundt på fortovet, når jeg gik dem i møde. Jeg tror nu, det er rigtigt, hvad mine venner har fortalt om den voldsomme behandling, politiet har givet dem, når de har været ude at protestere mod bolighajer og andre, politiet hjælper og holder deres beskyttende jernnæve over. Jeg tror, det er sandt, at en betjent under en demonstration har sparket en ung pige i underlivet. Det har stået i pressen. Jeg troede det ikke dengang, nu tror jeg det.

Men det er ikke første gang, jeg har haft vrøvl med vort retssystem. For en halv snes år siden sad jeg, som ofte før, på et værtshus. Jeg følte lede ved alt og var dum nok til, som mange andre, at trøste mig med en brandert - det var blot værre næste

dag. Jeg sidder lige ved døren, pludselig kommer der en person, jeg havde mødt og kendte flygtigt, han til mig og siger: "Hvordan går det med dig, gamle dreng?" "Åh, meget godt," svarede jeg. Han lægger armen om skulderen på mig, og pludselig snupper han min tegnebog op af lommen og forsvinder ud af døren. Jeg var ikke mere fuld, end jeg mærkede det. Jeg formodede, at der var 140 kr. i tegnebogen samt nogle vigtige papirer og det var en ret ny tegnebog. Flere i lokalet sprang op og sagde: "Vi så, at han tog din tegnebog, vi kender ham. Meld det med det samme!" Jeg bad om at låne telefonen, dette blev mig nægtet af tjeneren. Så var der en anden af gæsterne, der gik til en telefonboks i nærheden og ringede til politiet. De kom, og jeg tog med på politigården sammen med ham, der havde ringet. Jeg aflagde beretning, og den anden også, der havde set, at han tog min tegnebog. Jeg fik oplyst, at tyven var en eftersøgt person for andre ting, men de fik vel snart fat i ham. Jeg havde dog ikke store chancer for at få mine penge igen. Det var penge, jeg skulle bruge. 90 kroner et par dage efter, dem måtte jeg låne på forskud på min arbejdsplads. Der gik 8 måneder, før politiet fangede tyven. Imens havde de arresteret en mand, jeg aldrig havde set på daværende tidspunkt, men han havde siddet sammen med tyven ved samme bord. Han var tiltalt for og havde fået en betinget dom for et lignende tyveri tidligere, så nu var han mistænkt for at have aftalt med tyven, at de skulle snuppe min tegnebog og bagefter mødes og more sig for pengene. Manden bedyrede, at han var uskyldig. Jeg blev indkaldt som vidne og kunne naturligvis kun sige, at det ikke var den, mand, der havde stjålet min tegnebog. Ikke

desto mindre fik han et års fængsel, en hård dom, men han var vist tiltalt for spirituskørsel ved siden af. Han har senere været straffet for smugleri, men det kommer ikke mig ved, det var ikke ham, der havde stjålet min tegnebog. Han appellerede til landsretten, byrettens dom blev stadfæstet, selv om jeg afgav samme vidneforklaring, at det ikke var ham, der havde stjålet min tegnebog. Han sad i 8 måneder, så fik politiet fat i den virkelige tyv. Han tilstod, at det var ham, der havde taget tegnebogen fra mig, og han var alene om det, men der var kun 60 kr. i tegnebogen og ikke som jeg havde opgivet 140 kr. Det kan umuligt passe, da jeg vidste, der var mindst 130 i, men jeg tænkte: "Det kan du aldrig bevise," så jeg gik med til at godkende de 60 kroner, især da tyven sagde, at "den mand skal have sine penge," og han indvilligede i at erstatte tegnebogen med 20 kroner, altså 80 kroner, det var bedre end intet. Jeg havde fået de vigtige papirer, dem havde politiet fundet på et toilet i en anden restauration. Tyven var indsat i Vestre Fængsel, men tilbød i retten i alles påhør at aflevere pengene til en fængselsbetjent, der var med, så kunne han sende dem til mig, så skulle sagen være klaret.

Men der kom meget endnu. Jeg modtog ingen penge. Jeg skrev til fængselsmyndighederne, om hvad det var for noget. Da dommeren og andre havde hørt på, at fængselsbetjenten skulle sende dem, så gjorde jeg naturligvis vedkommende fængselsbetjent ansvarlig. Det viste sig dog senere, at han var uskyldig. Tyven havde troet, at han slap billigere, når han ville betale mig det stjalne tilbage, men han fik et års fængsel, så ville han ikke betale mig. Så jeg har aldrig fået dem, ellers skal jeg stævne tyven

under civilt søgsmål, og da jeg har haft så meget vrøvl med den sag, gør jeg det ikke. Jeg synes bare, at vedkommende fængselsbetjent, der fik mit navn og adresse kunne have skrevet til mig, at tyven alligevel nægtede at betale mig det stjalne beløb tilbage.

Men jeg var langt fra færdig med denne sag endnu. Jeg fik meddelelse om, at jeg skulle møde i klageretten som vidne. Det var ham, de havde arresteret som mistænkt for at være med i det. Han havde siddet fængslet i 8 måneder. Nu havde tyven sagt, at han var alene om tyveriet, så den anden krævede erstatning for uskyldig fængsling i 8 måneder. Jeg udtaler her min mening. Og det er, at når et menneske snupper en uskyldig mands tegnebog, fordi han har tilladt sig at gå på værtshus, i mine øjne er en gemen slyngel. Og da den anden beviseligt havde gjort det over for en anden og kun havde fået en betinget straf, mener jeg ikke, det er retfærdigt, at han fik erstatning. Han skulle have haft det års fængsel, da han havde stjålet tegnebogen fra en anden. Men jeg kunne i klageretten kun gentage, at det ikke var ham, der havde stjålet min tegnebog. Han havde Carl Madsen til advokat. Jeg blev krydsforhørt af denne mand, som om det var mig, der var forbryderen og ikke den bestjalne. Det endte med, at den løsladte fik en erstatning. Jeg husker det ikke så nøje, men så vidt jeg husker, var det 8000 kr. for uberettiget fængsling. Jeg fik senere at vide, at hele sagen har kostet samfundet 70.000 kr. fordi jeg fik lyst til at gå ud og få en glad aften på et værtshus.

Jeg har aldrig fået det stjalne beløb tilbage, men jeg trøster mig med, at jeg er vaskerman. Jeg har meget imod, vi har et militær. Jeg har meget imod, at selv om man ikke er medlem af Fol-

kekirken, skal man betale til denne institution igennem stats-skatten til Kirkeministeriet, der såvidt vides koster 400 mill. om året for tiden, skatter, selv en muhammedansk fremmedarbejder må være med til at betale. Jeg har ikke betalt meget til alt dette snavs, når jeg regner med, at jeg har kostet samfundet 70.000 kr. ved at drikke mig fuld og få stjålet min tegnebog. Ja, verden er underlig. Derfor gav jeg dette kapitel en mærkelig titel, for det er meget blandet. Jo mere, man spekulerer over det, jo mere trætt bliver man. Det er jeg også, kære læser, godnat!

12. kapitel

EN VASKERMANDS BETRAGTNINGER

Ja, så er jeg igen i funktion som vaskermand. Jeg springer uvæsentlige detaljer over, for jo mere jeg spekulerer over snavset i samfundet, des mere bliver der at vaske væk. Det har regnet i dag, temmelig voldsomt. Jeg er fri for at vande blomsterne i min altankasse i dag. Det kniber mig også at gå derud med vandkanden. Jeg har spist den sidste ost, men har lidt spegepølse endnu, så der skal købes ind. Får forhåbentlig besøg så de kan gå i byen for mig, jeg kan ikke i dag. Undskyld kære læser, min skrivemaskine svigter, den har været mig en trofast ven i 10 år, nu må den til hovedreparation. Spoleremmen er knækket og båndoptageren står i mit bogskab. Og jeg kan ikke løfte den selv og få den ud, jeg risikerer at falde. Så jeg håber, nogen kan læse mine kragetæer, da jeg må skrive med hånden.

Jeg fik læst lidt af de pjecer, som Internationalt Forum havde sendt mig. De var gode og fuld af kampvilje mod snavsets bekæmpelse. Jeg gik tidligt i seng, havde smerter og krampe i mine ben. Jeg sov uroligt og drømte noget helt tøjleri: Jens Otto Krag var blevet ægte socialdemokrat af den gamle skole. Han gik ind for monarkiets afskaffelse, han drømmer nok om at blive præsident. Thomas Nielsen var begyndt "at varetage arbejdernes interesser."

Jeg stod tidligt op, kl. 6, jeg ville ikke ligge ved siden af sådan nogle løgnhalse til drømmeånder, nej, gå I hellere hen og få Jens Otto og Thomas til at drømme, at alle danske har opdaget, at de

kun tænker på sig selv. De er mest ivrige, når der er tale om, at deres kæmpegage skal forhøjes, det bliver enstemmigt vedtaget i Folketinget, og så siger I, vi andre skal spare! Fy dog, for alle lede drømmeånder.

Jeg har været på toilettet, jeg glemte at tage mine kludesko af, jeg var nær faldet, jeg skal huske at tage dem af en anden gang, når jeg betræder det allerhelligste.

Klokken er 7.50 dut. Jeg har alt i orden: redt seng, kørt gulvtæppet over med tæpperenser o.s.v. Kommer de mod forventning i dag og stiller telefon op, skal de få at se, at vel er jeg handicappet, men jeg er vaskermand, der holder møg og skidt væk.

Jeg vil nu gå tilbage til min barndom, men jeg vil springe lidt i det. Jeg vil ikke, som andre erindrings-forfattere, fortsætte fra fødslen til det nuværende.

Som tidligere skrevet er jeg født. Der fortælles, at den daværende provst kom på besøg hos mine forældre kort efter fødslen. Han sagde til dem om mig: "Ham der bliver sikkert jeres alderdoms trøst." Han var desværre ligeså fuld af løgn som mange andre præster. Men han havde da humoristisk sans. Min far faldt med en sæk korn og brækkede det ene ben. Min mor var ved at hænge noget vasketøj op, hun stod på en stol og faldt ned og brækkede også et ben. Provsten kom, de måtte ligge i sengen begge to til gipsen, landsbylægen havde lagt på, var tør. Provsten udtalte, at det var en fornøjelse at se, at ægtepar var enige, men

det her var at gå over stregen. Han rejste fra sognet kort efter, og da jeg var blevet så gammel, at jeg kom med i kirke, stod der en anden mand med en sort kjole på og kom med noget underligt uforståeligt vås oppe fra en forhøjning, der kaldtes en prædike-stol.

Det var et trist rum at komme ind i, husker jeg, jeg tænkte. Og jeg forstår ikke, hvad det er præsten siger. Det gør jeg stadigvæk ikke. Min første barndom gik begivenhedsløst, jeg husker ikke ret meget af det. Dog husker jeg, at mine forældre fortalte, at de måtte ud at tjene bønder hver sommer fra de var 7 år. De måtte arbejde fra tidlig morgen til sen aften. Så fik de tøjet. Om vinteren var de hjemme hos deres forældre og gik i skole. Læreren havde også jord, så det meste af skoletiden måtte de fattige folks børn ud og hjælpe med at passe hans bedrift, kreaturer med videre. Bønderbørnene fik lov til at blive i skolestuen, det var jo arbejdsgivernes børn. Min far udtalte engang til min mor: "Vi er lykkelige, vi har haft 7 børn, og ingen af vores børn har måttet gå sultne i seng." Det måtte vi ofte dengang. Men far fik også 1 krone om dagen på den herregård, de arbejdede på, straks og flere år efter. Høstarbejde kunne give dem 2,50 kr. daglig til-sammen, når far kunne meje en tønne land om dagen med le, og mor tage kornet fra og binde. Så hjalp de hinanden med at stille dem i hobe. Fra 6 morgen til 9 aften. kunne de klare det. Ja, det var tider dengang. Vinteraftener måtte tjenestepigerne spinde og strikke og karlene kærne smør. Så kom andelsmejerierne. Far fortalte, at den bonde han var hos dengang, først ikke ville være med, men da han opdagede de penge, de andre bønder fik for

deres mælk, leverede han også med den begrundelse, at det var han nødt til, da karlene var blevet så dovne, at de ikke gad kær-ne smør mere.

Som 9-årig var min far ude at tjene om sommeren på en bondegård. Arbejdet var fra tidlig morgen til sen aften. Han lå i samme seng som en karl på et usselt værelse. Der var dog flere spisepauser. Bl.a. holdt de 1½ times middagspause for at hestene kunne hvile og få lidt at æde.

Når de havde spist middag af et fælles fad, sagde bonden til min far: "Du, dreng, du løber så stærkt, gå ud og vand køerne, mens vi andre tar os en middagslur." Da min mor var fjorten, skulle hun gå til præst og konfirmeres. Hun var med oppe at malke en del køer, derefter var hun med til at lave morgenmad til dem alle, og så skulle hun skynde sig. Der var en mil til præstegården. Da hun var færdig og var klar over, at hun skulle løbe for ikke at komme for sent, mødte hun bonden i porten. Han stod og røg på sin lange pibe. Han bemærkede: "Ja, nu er du en pæn pige, men det havde set bedre ud, dersom du havde pudset dine træsko.

Mine forældre blev gift i 1892. Far var født i 1864, min mor i 1868. De havde guldbryllup i 1942. Min far var således 51 og min mor 47, da jeg blev født. Gamle forældre. De skulle have holdt op med det pjat noget før, så var jeg sparet for meget. Men det var vel den eneste fornøjelse, fattige folk havde dengang. Min far havde 11 søskende, de fleste rejste til Amerika og var med som nybyggere. Jeg har en masse fætre, kusiner og deres børn og børnebørn, jeg aldrig har set, de er ovre hos Nixon.

Min farfar var med i krigene 49 - 51 og 1864. Han var født 1824. Jeg har aldrig kendt ham, han var død, før jeg blev født. Han boede sammen med min farmor på deres ældre dage hos min far og mor, ellers var de kommet på fattiggården, da de ikke kunne arbejde mere. Men far fortalte, at da danskerne lå ved Dannevirke i 64 og blev beskudt af de tyske soldater, der havde fået bagladegeværer, der kunne skyde meget længere end vores forladegeværer, var det at helvede for soldaterne. Når der en enkelt gang forvildede sig en kugle over blandt tyskerne, grinede de og sagde: "Hva' fa'en, nu begynder danskerne at skyde med skarpt."

Min bedstefar bad til gud: "Kære Vorherre, lad denne meningsløse krig høre op, lad menneskene blive så fornuftige, at de ikke skyder på hinanden tværs over landegrænserne. Jeg håber, når den tid kommer, at min lille dreng derhjemme, der er født i år, bliver så gammel, at han skal være soldat, at militæret er afskaffet inden den tid." Nej, bedstefar, din bøn blev ikke hørt, for der er ingen gud. Din søn min far - blev soldat, jeg var soldat, dit oldebarn - min søn har måttet ind til tvungen værnepligt. Der har været mange grusomme krige i mellemtiden, menneskene er blevet værre end du i din vildeste fantasi kunne have forestillet dig i 1864.

Mine bedstemødre husker jeg heller ikke. Min morfar erindrer jeg svagt. Han døde, da jeg var tre år. Jeg husker vi var kørende i hestekøretøj hen at besøge dig. Du åbnede et gammelt chatol og gav mig et prospektkort - min første gave. Jeg var så glad for det, så det har prentet sig i min erindring.

Jeg gik i skole i Tybjerg Lille Skole. Jeg husker, at min mor lå på Næstved Sygehus, da jeg var tolv år. Min søster var hjemme at holde hus for far og mig. Så skulle vi i hestevogn ud at besøge mor, så jeg skulle bede mig fri fra skole til middag. Men da jeg havde læst i avisen, at der var en mand, der skulle begraves fra Tybjerg Kirke om eftermiddagen, anså jeg det for unødvendigt at sige det om morgenen, som vi ellers skulle. Læreren var kirkesanger eller det, man kalder kordegn i dag, og når han skulle møde i kirken til et eller andet, vidste vi, at vi alle fik fri til middag. Men den dag fandt læreren på, da vi kort efter skulle have fodboldkamp mod Herlufmagle drengehold, at vi skulle gå ned på fodboldbanen og træne til normal skoletids ophør. Pigerne skulle i syskole hos lærerinden, der havde de mindste klasser.- 1. g 2. Der var 4 klasser i alt. Så måtte jeg selvfølgelig spørge om jeg måtte få fri. Læreren sagde: "Hvorfor spurgte du ikke om det i morges?" Jeg svarede, at jeg havde læst i avisen, at han skulle til begravelse. Læreren, som jeg tidligere har skrevet, var god nok. "Det var pokkers!" udbød han, "sidder I og studerer dødsannoncer, så I kan se, når I får tidligt fri?" Jeg ved, han morede sig hjerteligt over det og har fortalt det mange steder.

Ja, der var såmænd små episoder i min barndom, jeg kan le af endnu. Det kneb lidt for mig i begyndelsen af skoletiden at læse og skrive. Lærerinden sagde til mig: "Hjælper Agnes dig ikke?" Det var min tre år ældre søster. "Jo," svarede jeg, "men det er mig, der ikke vil." "Nå, du er da ærlig," sagde lærerinden, "men det skal du, for ellers bliver du så dum og kan ikke klare dig i livet." Jeg har senere tænkt over dette, da jeg ved at under den

store arbejdsløshed i trediveerne var der en arbejdsplads, der til noget smudsigt søgte en mand med god uddannelse. En mand med studentereksamen blev antaget. Han blev sat til at passe en maskine, der spyttede bolte ud i en spand. Når spanden var fuld, skulle han sætte en anden under og tømme den anden op i en kasse, der blev hentet af en kran senere. En stor uddannelse var påkrævet, manden blev også bitter. Han har senere skrevet en kronik i Politiken om sine tanker, når han ser en flok skolebørn, der forventningsfuldt går i skole, troende på, at det de lærer nok skal hjælpe dem til en god fremtid i erhvervslivet senere. Måske skal nogen senere samle bolte op og tømme spandene eller andet uinteressant arbejde?

Jeg husker, jeg var med min far til grundlovsfest i landsbyen Hækkerup, forresten derfra, hvor vores cigarrygende, sparsommelige over for andre økonomiminister Per stammer fra. Hans far tog navn efter landsbyen. Pers bedstefar havde en bondegård, han hed Nielsen. Men jeg skynder mig at komme videre. Jeg bryder mig i øjeblikket ikke om at tænke på snavsede ting, så jeg vil ikke tænke mere på dig Per, foreløbig. Da vi nåede til vejen, der mellem Tybjerg og Tybjerglille gik ned til Hækkerup, mødte vi den gamle skolelærer fra Tybjerg, Nielsen. Jeg kendte ham ikke, men min far tog sin bowlerhat af og hilste. Så sagde han til mig: "Tag huen af, dreng, - det er skolelæreren." Jeg tog skyndsomst huen af, og læreren bemærkede: "Det kunne drengen jo ikke vide, jeg er jo ikke hans lærer." Sådan ville min lærer aldrig have sagt, han forlangte, at vi skulle udvise høflighed over for alle, uanset standsforskel. Men Nielsen i Tybjerg var af den gamle

skole. Han havde en søn, der senere blev nationalbankdirektør, men der er mænd på min hjemegn, jeg hellere vil tænke på. Fensmark, hvor vor store digter Chr. Winther boede, lå ikke langt derfra. Jeg må heller ikke glemme forpagter Rønholt, Tybjerggård, der gik under titlen "Danmarks dygtigste landmand". Han havde ikke mange penge, da han overtog Tybjerggård i forpagtning men ved en enorm dygtighed fik han de forsømte marker til at give stort udbytte. Han forlangte meget arbejde af sine folk, men betalte godt og holdt deres arbejderhuse i god stand. Han blev mangemillionær inden han døde, men han var en god mand, der fortalte, at han aldrig havde nået det, dersom hans arbejdere ikke havde hjulpet ham. Han påskønnede også deres indsats ved sit jubilæum ved en gave til hver arbejder afhængig af årene, de havde været hos ham. Da adskillige havde været der i en lang årrække, fik de mange penge. Jeg tror det var 100 kr. pr. år. Han rejste spørgsmålet, om arbejderne med små indtægter ikke burde være skattefrie. Ejerne af jorden kunne tjene så godt, at de havde råd til at betale skatten for de ringere stillede. Hans Hedtoft forelagde det i Folketinget, og der blev et ramaskrig fra mange landmænd, der krævede landbrugsstøtte eller socialhjælp fra de små skatteydere. Forpagter Rønholt tog det roligt, han sagde, at han for fremtiden ville stemme på socialdemokratiet. Jeg har ikke noget imod folk har penge, dersom de har tjent dem på en god måde, og det havde Rønholt. Æret være hans minde.

Jeg er også fra hans egn, og jeg er vaskermand. Så der er gode mænd på den egn. Det er ikke Per, der er født der, det var hans

far, der flyttede til Ringsted. Det var hans bedstefar, og han hed Nielsen, han var efter sigende en reel mand, jeg kender ham ikke. Men jeg vil skynde mig sammen med min far til grundlovsfest i Hækkerup. Jeg fik penge til min første iskage, og tanken om den vidunderlige smag, den fremkaldte hos mig, får mig foreløbig til at glemme alt om Per Hækkerup og tidligere og nuværende nationalbankdirektører. Min far var henne at høre på dagens taler. Det var daværende forsvarsminister Laust Rasmussen under Staunings første regering. Jeg fik senere at vide, at han havde udtalt: "Man kalder mig forsvarsminister, andre kalder mig krigsminister, men selv kalder jeg mig for afrustningsminister. For det er socialdemokratiets program at afruste Danmark og sker det, vi får flertal i begge ting, afruster vi, hvad der end sker.

Så blev ordet frit, og én var oppe og sagde: "Det var stærke ord, forsvarsministeren sagde, men hvad vil udlandet sige? Forsvarsministeren gentog: "Når vi får flertallet i begge ting, afruster vi, hvad der end sker." Skulle man i dag minde Socialdemokratiet om dette, svarer de: Tiderne er anderledes, udlandet siger nej, og vi har forresten aldrig haft flertal i Folketinget." Jo, det har I. SF blev også startet på et afrustningsprogram, I har haft flertal i Det Røde Kabinet og har det tilsammen i dag. Afrust for pokker! Afskaf det meningsløse militær! I har lokket hundredetusinder af vælgere til at stemme på jer, fordi vi troede, I ville afruste. I er tværtimod gået med i en militær blok, der koster os milliarder af kroner til et nytteløst militær. I tilfælde af krig blæser alle stormagter et lille land et stykke. Vi risikerer en krigszone i Danmark. Ved at afruste har vi en minimal chance for at undgå at

blive indblandet i en storkrig. Alle ved vel, hvordan Hitler kunne komme til magten i Tyskland. Det var fordi Kejser Wilhelm startede den ulykkelige 1. Verdenskrig, der resulterede i, at Tyskland tabte og måtte skrive under på den ulykkelige Versailles-traktaten, hvorved tyskerne skulle blive ved at leve på sultegrænsen, da det skulle betale en kæmpe krigsgæld, som en magtgal kejser var skyld i. Da Hitler ville slå en streg over Versailles-traktaten, fik han det tyske folk med sig, især da han forøgede velstanden ved at indføre tvungen værnepligt. Det var i strid med Versailles-traktaten, og det eneste gode, denne traktat indeholdt. Da burde England og Frankrig omgående have besat Tyskland og forlangt tvungen værnepligt afskaffet. Så havde der ingen 2. Verdenskrig været. Nu lod tyskerne sig bluffe, de troede på Hitler, fordi de fik øget velstand og alle var i arbejde. De var ikke klar over, at han brugte dem i sit magtbegær for at tænde verden i brand og blive herskeren over alt.

Jeg hørte meget politik i mit hjem. Far var ivrig socialdemokrat. Han hørte til de gamle pionerer, der virkelig vidste, hvad det gjaldt. De havde haft ringe forhold i mange år. De boede straks de blev gift i et gammelt hus, der hørte til Tybjerggård. Det var før Rønholts tid. Der var en godsejer, der drev det dengang. Far fik som sagt 1 kr. om dagen. Der var lergulv i stuen, nogle huse havde fået bræddegulv. En dag kort efter de var flyttet ind og min farmor var på besøg, kom godsejeren ind til min mor. Han var meget elskværdig, hilste og sagde "Nå, det er Frederik Hansens kone og hans mor, hvordan er De tilfreds?" Min mor svarede, at det havde været bedre, om der havde været trægulv i stu-

en. Godsejeren blev stram. "Det er dyrt," sagde han, "men vi får se." Han sagde farvel og gik. Min farmor slog hænderne sammen og sagde til mor: "Du sender os alle i ulykke, nu risikerer vi at Frederik bliver jaget væk." Men godsejeren var dog ikke så slem. Han bevilligede et trægulv, det kom fjorten dage efter. Far måtte selv lægge det på om aftenen, eller rettere: om natten. Mor gik også på arbejde i tørvemosen om sommeren. Hun trillede tørv ud fra 5 om morgenen til 7 om aftenen. Hun tjente 2 kr. om dagen og kosten. Det var akkord. Nogle år efter havde de ved meget stræbsomt slid sparet lidt penge op, så de kunne udbetale på et lille sted med 4 tønder land, der lå 3 kilometer fra gården. Far fortsatte med at arbejde på Tybjerggård, han fik 1,15 kr. om dagen, når han ikke boede i gårdens hus. Mor gik hjemme og passede driften. Far lånte heste om søndagen fra Tybjerggård og fik pløjet og harvet, men en dag var det ved at gå galt. Far var ved at blive fyret på gråt papir. En journalist fra Socialdemokraten i Næstved, der lige var dannet på det tidspunkt, var rundt hos forskellige arbejdere. Han traf far og spurgte ham, hvad han mente. Far svarede, at han mente meget kunne være bedre. En dag, da de var ved at skulle i arbejde efter middag og forvalteren var kommet og sat arbejderne til det forskellige, indfandt godsejeren sig og sagde til min far: "Frederik Hansen, hvad er det, jeg læser, De har skrevet til avisen, at her er dårlige forhold på Tybjerggård. Så kan De jo rejse." Der var da heldigvis en anden arbejder, der svarede: "Det har Frederik aldrig sagt, det. var en journalist, der spurgte, og Frederik svarede, at han mente, meget kunne være bedre. Men det var møntet på hele samfundet og

ikke Tybjerggård." "Nå, sådan," sagde godsejeren, "så taler vi ikke mere om det." De journalister fordrejer alt.

Mine forældre fik nogle år efter et af de nye statslån, der var muliggjort på dette tidspunkt og købte 8 tønder land, hvor de byggede udhus, kostald, hestestald, lo og stuehus i én lang bygning. Vi kunne gå igennem køkkenet ud i loen og derfra i stalderne. Der er jeg født. Mine forældre har hele deres liv været stræbsomme, reelle mennesker, der aldrig har tjent meget, men heller ikke forlangte andet end tålelige vilkår. Min far kørte en mælketur til andelsmejeriet. Vi havde 3 køer og 2 heste og lidt grise og høns. Det kunne altsammen give til livets opretholdelse, men heller ikke mere. Der var ikke penge til fornøjelser. Tøj blev dog købt, når der var brug for det. Jeg voksede jo, så jeg skulle have et sæt tøj hvert år til eksamen. Jeg ville have været i handelslære, da jeg var konfirmeret, men far sagde: "Pjat, du skal ud hos en bonde." Jeg takker ham i dag. Jeg har desværre erfaret, hvor forvirrede tanker man som kommis kan få om samfundet. Jeg tænker på Hilmar Baunsgård.

Min ældre broder overtog mine forældres sted, da de blev gamle og udslidte. Han har senere solgt det og købt et lidt større sted, men han er desværre død nu - påkørt af en bil og dræbt på stedet. Vi er kun 3 tilbage ud af 7 og det er vi tre yngste. Mit fødested er blevet større. Der er sket sammenlægning med et andet mindre sted, der brændte, så det er nu på 14 tønder land. Mine forældre tilbragte deres alderdom i et gammelt hus i Spragelse ejet af en god bonde. Min far blev, da han var godt 70, lige så dårligt gående, som jeg er nu. De havde guldbryllup i 1942, det

blev fejret inde i gårdens stuer. Ejeren var død, og enken stillede hele sit hus til rådighed den dag og aftenen efter, da vi havde mange gæster. Vi søskende havde betalt lidt hver for at muliggøre en fest for vores forældre. Socialdemokratisk forening var også mødt med fane og musik, og de hyldede far som én af de gamle pionerer. Det var et par uforglemmelige dage, hvor jeg hilste på min lærer. Han var blevet gammel nu, men førstelærer på Herlufmagle Centralskole. Jeg har forresten hørt, at forældre har klaget over, at deres børn lærte mindre i Centralskolen end de gjorde i Tybjerglille Skole, og det var dog samme lærer, der var blevet førstelærer. Ja, men han var ikke enelærer mere, der var mange andre, så han havde kun enkelte fag med børnene selv.

Jeg nævnede, at det var en god bonde, der havde mine forældres hus. Det var det, det er hans søn også, der har gården nu. Det er en af mine ungdomsvenner, og han var med til min mors begravelse. Han sørgede, som om det var en kær slægtning. Men mor var også en god kvinde. Ja, der er nogle brave bønder til, der ser rigtigt på det. Mindst 5%, de 95 tror jeg ikke rigtigt på. Da deres forfædre blev fri fra stavnsbåndet og i mange tilfælde blev selvejere af deres fæstegårde, indførte de som kommende arbejdsgivere et nyt stavnsbånd over for deres tjenestefolk. De var solgt et helt eller et halvt år ad gangen, og dengang var det en katastrofal ting, dersom nogen rejste i utide. De havde vanskeligt ved at få arbejde andre steder, det stod i deres skudsmålsgang. Gudskelov det er afskaffet. Min fars var fin, jeg gruer ved tanken om, hvordan min var kommet til at se ud. Jeg har nøjedes med anbefalinger, og var jeg uheldig at komme et sted,

jeg ikke brød mig om at være, rejste jeg hurtigt, så derfra har jeg naturligvis ingen anbefalinger. Men jeg har mange fine, for jeg har også været steder, hvor jeg er blevet respekteret for min indsats som vaskermand.

Min mor døde i 1947, min far kom på Herlufmagle Alderdomshjem. Han døde året efter. Jeg nåede ikke at blive jeres alderdoms trøst, men jeg tror nok far var stolt af mig, fordi jeg var rasende på systemet - det havde han også været i sine unge dage, men han syntes, at de havde nået det hele: at spise sig mæt hver dag, have til dagen og vejen og endda få råd til en af de ny-modens genstande, der kaldtes radio.

Han forstod ikke vi unge ikke var tilfredse med det. Han forstod ikke, når jeg sagde, at jorden og produktionsmidlerne var hele folkets, det var ranet fra vores forfædre. Vi ville have det tilbage i stedet for, at enkelte bønder og godsejere skulle tjene så meget på os arbejderes at de senere havde råd til at forære alle deres børn en gård: det var for ulige fordelt. Men jeg tilhørte en anden generation, jeg havde ikke prøvet at gå sulten i seng. At vi ikke havde måttet prøve det som børn, anså du for den højeste form for lykke.

Jeg tænker på jer, kære forældre, og mine fire døde søskende samt min kære svoger, der også er død, du var gift med min ældste søster. Jeg møder jer nok engang og glæder mig til at fortælle jer om, hvad Jeg har prøvet at vaske af det snavsede samfund. Jeg har set jer alle i drømme, min hund passer på jer, han farer til og bider alle konservative tilhængere og præster i røven, der ved en fejltagelse er havnet samme sted som jer.

13. kapitel

SOM UNG MAND, DER IKKE TABTE KAMPVILJEN, SELV OM JEG VAR SLAVE

Jeg har hørt fortælle at den strengeste tid i ens liv er fra forældrene dør til man kan få folkepension, der er noget om snakken dog ikke i arbejdsmæssig henseende.

Jeg måtte tidligt lære at tage fat, jeg kom ikke ud at tjene fremmede før jeg var konfirmeret, men jeg måtte hjælpe til hjemme så længe jeg kan huske tilbage. Vi havde 6 ugers ferie fra skole som nu, det var i høsten, var denne forsinket på grund af dårligt vejr blev ferien forlænget op til fjorten dage. De fleste børn var landmandsbørn og de skulle hjælpe til hjemme, det var derfor de fik skoleferie. Nej jeg havde lært at stå på egne ben, men det var rart når man i den første svære tid inden man kom i træning og var fuldt udvokset og fået fornødne kræfter som en voksen karl burde have for at klare det hårde ræs landbrugets arbejdsgivere forventede af deres folk, selv om de fik en så ringe betaling for det at jeg skammer mig ved at nævne beløbet. Ja vi blev udnyttet groft og skamløst, arbejdsgiverne skulle spare sammen til arv til egne børn. Det var rart at komme hjem en gang imellem og vide at ens forældre vidste hvor svært det var, men de kunne ikke gøre noget ved det, det var ret vanskeligt at gøre noget på det tidspunkt, kritiserede man systemet blev man hængt ud som en dårlig karl. Jeg kender bønder der kom sammen til en kop aftenkaffe og hurtigt førte samtaleemnet hen på det sædvanlige deres karles og pigers privatliv. Det blev drøftet

indgående, de havde gerne set de havde hals og håndsret over os både i arbejdstid og i fritid, var der en pige der havde været i seng med en karl blev hun ofte omtalt som en forfærdelig tøjte der måtte skiftes ud til november eller maj. Jeg har døjet så meget ondt hos de mennesker der kun tænkte på en ting: landbruget, det dominerende erhverv, så skide være med alle andre i samfundet, de havde gerne set at de havde lov til at sætte en karl der krævede sin ret på træhesten som deres forfædre var blevet det af godsejerne, nej en tjenestekarl var slave, han var ikke regnet for meget, han var i den laveste kaste, han var landarbejder. Jeg har truffet bønder for kort tid siden, der beklagede sig over den udvikling der er sket. De ville gerne have de tider tilbage hvor de kunne byde deres arbejdere alt, men det kommer aldrig, vi er mange vaskepiger og mænd i Danmark og vi forhindrer jer i at kunne udnytte jeres arbejdere så groft mere. I er stærke, I startede en ulovlig strejke som arbejderne havde fået bod for dersom de tilnærmelsesvis havde gjort det samme uden varsling. I holdt

Som niogtyveårig hvor jeg var formester på Herlufholms avlsgård

mælken hjemme, vores regering gav efter. I fik en stor statsstøtte ligegyldig hvor stor indtægten var. Selv grev Ingolf der har en stor indtægt, ved det de vistnok kalder apanage, får socialhjælp. Det svarede til at alle danske arbejdere uden arbejde eller ej kunne hæve en uges understøttelse. Nu piber landmændene igen, tilhængerne af EF, hvoraf der var mange blandt landmændene, sagde før folkeafstemningen at der ikke blev brug for statsstøtte dersom vi blev medlem af EF. Alt ville blive fremragende, vi var mange der advarede mod dette blålæs, at det ville gå lige modsat. Til dato knapt et år efter, har vi allerede set at det ikke var den guldgrube I sagde det var, fødevarepriserne stiger enormt og I fisker efter at få statsstøtte fra danske skatteydere på ny.

Men det får I ikke, vi har øjnene åbne for jeres usolidaritet med det øvrige samfund. Da I strejkede og holdt mælken hjemme skulle regeringen have givet tilladelse til at indføre mælkevarer fra udlandet, hvorfor skal landbruget have tilladelse til at kunne kve andre erhverv? Der er ingen der har medlidenhed med den lille købmand, han får ikke statsstøtte dersom han ikke kan klare sig i konkurrencen med de store koncerner. Kan landmanden ikke klare at tjene så I kan have en større løn end en arbejdsmand er der et frygteligt skral der giver genlyd over hele landet, I forventer minsandten at I uden ret mange penge kan købe en gård, afdrage og forrente gælden i den og alligevel tjene mere end en arbejdsmand. En lille håndværker f.eks. en tømrer kan ikke efter endt læretid nedsætte sig som selvstændig uden han har en formue, han må arbejde som svend i adskillige år før det lykkes

at skrabe de fornødne penge sammen til hus og værksted og blive selvstændig. Så lad være med den propaganda med hjælp til betrængte landmænd, kan I ikke klare den så lad samfundet overtage jorden og forpagte den ud til de mange kvalificerede landarbejdere, der grundet de utålelige forhold landbrugets arbejdsgivere bød dem til en ringe betaling er flyttet til byen. Da jordlovene var til folkeafstemning blev der fra arbejdsgiverside og borgerlige parter sat et kæmpepropagandamaskineri ind, mange var i tvivl men troede på jer og stemte nej til gode jordlove, der kunne have forhindret alt for grov spekulation i grunde og landbrugsjord, dette er steget tårnhøjt siden. Jeg kunne have tilgivet jer dersom I hurtigt havde indset fejltagelsen og ladet de gode jordlove, med små ændringer blive vedtaget, men nej I vil ikke vedgå en fadæse der så grelt er gået ud over jer og det øvrige samfund, I regner med at samme samfund vil betale jeres tab som I selv har været ude om, bare ved de sædvanlige klageudgydelser.

Poul Møller der kunne konkurrere med Goebbels i propagandamæssig retning før afstemningerne om jordlovene troede I på og gjorde ham til finansminister, hvor det lykkedes ham at kludre forfærdeligt med den kildeskattelov Grünbaun havde fremkommet med og havde blevet en glæde, nu sørgede Poul Møller for at det blev alle tiders fiasko. Ja jeg kunne som nævnt have tilgivet landmændene at de stemte nej til jordlovene, det har skadet mange landmænd, der vil blive på deres gård, den er siden hen steget til en uhyre pris i papirpenge i aldrig ser uden ved salg af gården og det kan I ikke forrente, nej som man reder

ligger man, men det må ikke gå ud over den øvrige befolkning. Det var også landmændene der var de største propagandister for at få os i EF, men det undrer mig ikke jeg har kendt jer fra barn og venter det utrolige fra den kant. Mange af jer der tidligere havde karle må nu selv klare bedriften, da priserne er så store, mest fordi spekulationen ikke blev bremset ved jordlovenes vedtagelse. I prøver nu på at bilde arbejderne ind at vi er i samme båd, vi må kæmpe sammen og minsandten om det ikke er ved at lykkes for jer, jeg har truffet byarbejdere der tror på jer her i København. Mange af jeres børn er herinde, de er dejlige mennesker og der er også nogle der er mine meget gode venner, de er helt rigtige, de tror selvfølgelig på jer der er deres forældre, de har selv set hvordan I må slæbe nu for at tjene til det daglige, I fortæller dem det er fordi priserne er steget så kolossalt, I fortæller dem at I er solidariske med arbejderne, men I glemmer at fortælle dem at det er jeres egen skyld. I glemmer at fortælle dem at I har undertrykt jeres landarbejdere på det grusomste da I var arbejdsgivere, men jeg fortæller dem det, det skal ikke lykkes jer at putte danske arbejdere blå i øjnene og fortælle dem at I er solidariske. Jeg kender jeres rænker og vil som vaskermand også bekæmpe dette smuds.

Som dreng blev jeg sendt ud at pløje. Jeg har altid været bange for heste og kan ikke styre dem, jeg har vanskeligt ved at se lige, det er en manglende evne, jeg pløjede på skrå, det var meget skævt. Det har skadet mig livet igennem at jeg ser skævt på det hele, alle mener det er så ligetil undtagen kineserne der siges at

de har skæve øjne, så de er nok en del skeptiske også overfor ligesystemet. Som soldat skulle alt være snorlige. Det gør det endnu sværere at indordne sig da systemet er skævt. Jeg arbejdede i tørvemosen nogle sommermåneder under besættelsen, vi lavede pressetørv, tre mand fyldte tørvemassen i en såkaldt elevator. En stod for oven, en i midten og den tredje i bunden, det tungeste og hårdeste job var at stå i bunden hvor man skulle løfte skovlen med den våde tørvemasse ret højt, det letteste var at stå for oven og vælte tørvemassen ned i elevatoren, så vi skiftedes til at stå for oven og i bunden, men den der stod øverst skulle på øjemål rette tørvegraven ind så den blev lige, det kunne jeg ikke selv om jeg bestrebte mig på det så jeg måtte stå enten i midten eller i bunden hele tiden.

Senere i livet blev jeg kreaturpasser på en stor gård, der hørte knapt et tønde land til tjeneste boligen, jorden var fuld af ukrudt så jeg satte kartofler i det hele for at få rensed jorden. Jeg fik en ret god avl, men læseren skulle have set mine skæve kartoffelrækker, det ragede mig en fjer for det var en fryd for mig, der havde lidt så meget under at jeg ikke kunne se lige at kunne konstatere at jeg avlede det samme af min jord enten kartoflerne var lagt i lige eller skæve kartoffelrækker. Mit problem med at se lige har senere givet mig løsningen på et problem, men det vil jeg senere skrive om. Da jeg var sytten år og mest havde måttet passe kreaturerne, da jeg var bange for heste og ikke kunne se lige, blev jeg foderelev på en større gård. Jeg skulle malke 18 køer med hånd 2 gange daglig klokken fire morgen og eftermiddag, dertil kommer at jeg naturligvis var med til at fodre og rense

under køerne strø under dem og strigle dem. Arbejdstiden var dengang 9 timer daglig i ugens syv dage og kun en månedlig fridag, det kneb lidt med at følge med i begyndelsen, men efter kort tid kom jeg i træning og klarede det hårde job. Jeg har været på mange herregårde, det foretrak jeg, trods alt, der var mere sammenhold, selv om lønnen var lille, det var mere organisationspræget, flere var i fagforeningen, det kneb mere på bøndergårdene, jeg har dog været hos flere reelle bønder som fodermester. Jeg nåede at blive uddannet herregårdsfodermester og har virket ved dette fag det meste af min ungdom. Det sorterede under fodermesteren med rengøring af mælkejunger, og andre malkerekvisitter og dette er i høj grad kommet mig til gode senere i livet som spandevasker i Folkekøkkenet. Jeg har lært renlighed ved rengøring af spandene så jeg er også praktisk vaskermand. Jeg har været på flere herregårde der leverede mælken til København og har fået anerkendelse for den reneste Mælk der blev leveret til københavnermejeriet.

Det var en streng tid som foderelev, men jeg var ung og stærk og da jeg var 19 år var jeg istand til at følge enhver arbejdsmæssigt, det var rutine. Men måske blev jeg lidt overmodig og lige gyldig. Men det kurerede fodermester Svensson på Mørup ved Fjenneslev mig for, han var en dygtig fodermester og en god arbejdsleder. Jeg ved ikke om han er levende mere, han var på Mørup i mange år, ham har jeg meget at takke for fordi han gav mig en fortjenstfuld skideballe. Jeg afkølede mælk på denne gård, malkede kun få køer og kørte jungerne afsted til kølerummet hvor jeg tømte mælken over et køleapparat, derudover pas-

sede jeg svinebesætningen og holdt malkeredskaber og køleapparat rent. Arbejdet var inddelt ved 5 timer fra 4 til 9 og fra ca. 15 til 18, jeg var færdig med mit morgenarbejde og lå på mit værelse og sov til middag. Mester kom og vækkede mig og sagde vredt: "Kom med over i spandevasken, vi har lige haft dyrlægekontrol, spandene er slimede, de er vasket dårligt". Jeg gik med, det var rigtigt, jeg havde været for lige gyldig. Mester sagde: "Du er en dygtig ung Mand, du skal nok blive en god fodermester engang, men det her kan du ikke være bekendt. En fodermester skal først og fremmest være renlig, vi leverer mælk til andre, det er fødemidler, det er en fodermesters første opgave at gøre alt så rent som muligt". Tak Mester Svensson fordi du lærte mig det, jeg har fulgt det siden og med godt resultat og jeg kan da tilføje at da jeg rejste første maj, grundet jeg skulle ind som soldat fik jeg en glimrende anbefaling af mester hvori der bl.a. stod at jeg havde holdt mejeriredskaber rene til hans fulde tilfredshed.

Jeg har selv senere som herregårdsfodermester forlangt at dem der havde afvaskningen af spande, skulle gøre det lige så godt. Jeg har sagt til dem på en ordentlig måde at det var aldeles ikke senere at gøre det ordentlig rent end overfladisk, jeg har vist mange hvordan den bedste måde var og som nævnt har jeg været med til at levere noget af Danmarks reneste mælk.

Jeg kan ikke i denne bog komme ind på ret meget af det sjov vi havde i vores fritid på herregårde, det ville fylde mange sider, men jeg var som andre unge ude at more mig til foreningsballer, vel nok lidt for letsindig med at følge piger hjem efter dansen, dengang havde vi desværre ikke lært at respektere kvinden som

ligestillet. Det skammer jeg mig over nu, jeg er ikke kønsfacist mere.

Den første herregård jeg var på da jeg var sytten år, havde mange karle, såkaldte herregårdsbørster, de sagde til mig, hvad er du for en lort kan du ikke æde snus. Jeg ville vise at jeg var lige så voksen som de og købte en æske, jeg kunne ikke lide det straks, men blev snart tilvænnet denne last der har fulgt mig siden, man bliver afhængig af som at ryge. Det er billigere og ikke spor mere urenlige end dem der ryger og puster snavset røg ned i lungerne. Men det er en last, man bliver afhængig af, hvis de tager snusæsken fra mig vil jeg føle det som en tortur og de kunne måske få mig til at stemme på de konservative hvis der var chancer for at snushungeren blev tilfredsstillet.

Det irriterer mig dog grænseløst at jeg er blevet afhængig af en last, selv om ikke mange kan se på mig at jeg bruger snus, da jeg børster mine tænder og holder mig ren, men jeg tænker tit på hvordan det begyndte at jeg lod mig lokke og så får jeg den tanke at det udmærket kan gå til på samme måde at nogle bliver afhængige af narkotika, måske har de blot villet vise sig overfor andre de så op til og er blevet afhængige af dette tilintetgørende som narkotikamisbrug medfører.

Sommeren arbejdede jeg på Klintholm i kostalden og blev fra februar til november '51 underfodermester på Klintholm. Her står jeg nr. 3 fra venstre.

14. kapitel

SOM SOLDAT OG SPEKULATION OVER, HVAD DET SKAL BRUGES TIL

Jeg var på session i Sorø og jeg ynder at fortælle, at jeg blev taget til rytteriet, men så døde hesten af grin, hvorfor jeg blev oversat til infanteriet. Dette er dog ikke sandfærdigt, men jeg blev straks anset som egnet til fottudse eller knoldesparker, som infanteriet kaldes.

Efter sessionen samledes vi fra lægden efter gammel skik og skulle på værtshus. Dem der havde trukket frinummer eller var kasseret skulle give øl. Det deltes vi da pænt om, vi havde ikke mange penge nogen af os. Men efter værtshusbesøget trængte jeg til at komme på toilettet og gik om bag en busk ved et anlæg. Bagefter kunne jeg i min halvbrandert (man tålte ikke meget den gang) ikke finde noget at tørre måsen med. Så tog jeg de papirer jeg havde i lommen fra sessionen og brugte. Jeg blev skældt umanerlig ud da jeg kom ind, fordi disse papirer manglede. Jeg turde ikke sige den gang, hvad de var brugt til, men sagde at de var bortkommet.

Jeg kom ind som soldat den 11. maj 1936. Det var en sort tid i mit liv. Jeg blev kaldt kompagniets største simulant. Jeg håber jeg bar navnet med hæder. Jeg havde allerede på det tidspunkt begyndt at skrive sange. Jeg lavede en del soldaterviser for at trække den mørke side frem i dagslyset. Jeg var ikke populær blandt befalingsmændene, men jeg var det blandt mine lidelsesfæller, de andre rekrutter. Jeg var heldig at være på infirmeriet en hel måned for en lille knude på det ene ben. Jeg kunne

intet mærke, men jeg meldte mig syg og blev ført til overlægen, der var kaptajn af rang. Jeg havde opdaget, hvordan han skulle snøres, så jeg ømmede mig da han tog på knuden. Så ondt gør det vel ikke, sagde han bøst. Nej, svarede jeg, det er vel ikke nødvendigt, at jeg bliver indlagt, det er bare lidt ømt og går vel snart over. Det er skinnebetsbetændelse, sagde overlægen. De skal i seng med det samme. De må ikke støtte på det ben. Korporalen der havde ført mig til overlægen var rasende. Han måtte slæbe min udrustning hjem til kasernen, Det var meningen, at jeg skulle være sendt på eksercerpladsen bagefter. Havde jeg sagt, at jeg gerne ville indlægges, er jeg overbevist om, at overlægen havde sagt: De fejler ikke noget. Ud på eksercerpladsen med Dem. Nu lå jeg i sengen i tre uger og fik varme omslag på et rask ben. Det var dejligt at være fri, når man igennem vinduet så kammeraterne marchere mod abekattemarken, som vi kaldte eksercerpladsen. De skulle ud at tyres igennem af de satans mennesker, der kaldte sig vores overmænd. Normalt er jeg imod at simulere syg, når man ikke er det. Jeg er siden ramt hårdt nok af sygdom, men som soldat gælder alle kneb blot man kan slippe for det umenneskelige tyranni, befalingsmændene udfoldede overfor os stakkels rekrutter, Men alt får en ende, også den mørkeste tid i mit liv, soldatertiden. At jeg under krigen måtte ind i 3½ måned til, bragte mig på selvmordets rand den 2. september 1939.

Hvorfor havde de ikke forhindret Hitler i at indføre tvungen værnepligt i 1935? Enhver kunne da regne ud at sådan en forbryder før eller senere ville benytte de mange våben, de fabrikerede dernede. Det havde han jo skrevet i Mein Kampf, så den krig kunne og burde være forhindret, Hvorfor skulle så mange sætte livet på spil? Hvorfor skulle så mange dræbes? Hvorfor skulle de mange frihedskæmpere i Frankrig, Norge, Danmark og mange andre lande vende tilbage til en slavetilværelse efter at krigen var forbi? I Frankrig gjorde De Gaulle alt for at folket ikke skulle få magten efter krigen. I Amerika vendte de sorte soldater hjem. De havde kæmpet sammen med de hvide amerikanere mod Japan og Tyskland. Men der var stadigvæk racefordomme i U.S.A. efter krigen. De sorte var blot blevet brugt som kanonføde, men fik ikke flere rettigheder end de havde tidligere. Herhjemme havde mange af frihedskæmperne også håbet på bedre forhold efter befrielsen, men vi blev ikke befriet for monopolkapitalens forfærdelige udnyttelse af mennesket. Vi er ikke frie endnu. Det er vi først når vi får vasket smudset væk og Folket ejer og styrer samfundet. Jamen, vil mange indvende, der var da også mange af de konservative, der var frihedskæmpere. De kan nævne i flæng: De Gaulle satte livet på spil. Herhjemme gjorde de to afdøde indenrigsministre, Poul Sørensen og H.C. Toft det samme. Ja jeg forstår det ikke. Jeg kan ikke svare. Det går over min fatteevne. Måske er der noget om, at der er en djævel til, der har lovet disse mennesker noget godt efter døden, selv om de sætter livet på spil, bare de vil blive ved med at undertrykke de ringest stillede i samfundet. Ellers forstår jeg ikke, at H.C. Toft

kunne være en så brav frihedskæmper, og nogle år senere som indenrigsminister lave den kæmpefadæse om vores amtskommuner, der ender i et forfærdeligt virvar på skatteydernes bekostning. Jeg forstår ikke den konservative Lis Møller, at hun kan tale de hårdt ramte familiers sag i fjernsynsudsendelser, og så som konservativt medlem af folketinget stemme for love, der vil ramme samme familier hårdt. Har disse mennesker sluttet pagt med Fanden selv? Spørgsmålet forbliver ubesvaret.

Jeg har ofte overværet kommunalbestyrelsesmøderne på Frederiksberg rådhus. Når borgmester Stæhr Johansen tropper op i spidsen for den konservative gruppe, føler man sig henvist til Estrups tid. I begyndelsen af Vietnamkrigen foreslog Magistraten, at der skulde bevilges et beløb til Sydvietnam i humanitær hjælp. Dette blev enstemmigt vedtaget, men Per Agner fra S.F. foreslog at et lignende beløb skulle bevilges til Nordvietnam i humanitær hjælp. Dette blev afvist af borgmesteren med følgende begrundelse, at vi nu fik at vide, hvor hr. Agners sympati lå. Altså en hentydning til at Per Agner havde kommunistiske tendenser. Den socialdemokratiske ordfører tilsluttede sig borgmesterens udtalelse og der blev intet bevilget til Nordvietnam. Efter nytår i 73 læste jeg i avisen, at Stæhr Johansen på et byrådsmøde havde foreslået, at Frederiksberg Kommune bevilgede et beløb til Nordvietnam i humanitær hjælp. Dette blev enstemmigt vedtaget. Hvad er da skyld i denne glædelige fremgang? Det er næppe tilfældet, at borgmesterens hjerte, som jeg har anset for stenhårdt, er blødgjort. Nej, byrådsmedlemmerne turde ikke sige

nej til folkestemningen længere. Danmarks vaskepiger og vaske-mænd har atter haft indflydelse.

Efter min rekruttid fik jeg arbejde på en proprietærgård, nær Ringsted, og det var af denne grund jeg tog pladsen, da jeg altid har holdt meget af denne by.

Jeg havde på dette tidspunkt ikke lyst til at fortsætte min uddannelse som fodermester. På denne gård var jeg medhjælper og skulle sammen med fodermesteren og hans kone, der deltog i malkningen, passe gårdens 50 køer og en del grise. Jeg boede og spiste hos fodermesterfamilien, fik i løn derudover 1000 kr. for et år. Det var priserne dengang. Jeg var meget tit i Ringsted om aftenen, hvor jeg havde mange gode venner, men mange af disse meldte sig frivilligt til at deltage i den spanske borgerkrig imod den brutale General Franco. Gode venner, hvoraf de fleste aldrig vendte tilbage. De var blevet offer for Franco den grusomes nedslagtning af mennesker, der kæmpede for deres frihed. Franco vandt krigen med Mussolinis og Hitlers hjælp og med kirken og præsternes velsignelse.

15. kapitel

SKATTEMYNDIGHEDER OG ADMINISTRATION FØR OG NU

I januar 1937, nogle måneder efter min soldatertid, skulle jeg udfylde min selvangivelse. Det gør jeg altid pligtskyldigst. Jeg skrev, at jeg havde været soldat i 5 måneder og fået 50 øre om dagen, i alt 75 kr. Dertil kom udgifter til et par sko, jeg ikke havde slidt så hurtigt op, dersom jeg ikke havde været soldat. Endvidere 3 biografbilletter til en pige, jeg aldrig var kommet til at kende, hvis jeg ikke var blevet soldat. Dertil kom indtægter fra et par militærstøvler jeg havde fået med hjem og solgt for 15 kr. At jeg senere fik en pokkers ballade, fordi jeg havde solgt støvlerne, da jeg blev indkaldt under krigen og derved mistede den halve dagløn i længere tid, er en anden historie. Jeg regnede ud, at jeg kunne have tjent 500 kr. i den periode jeg var soldat, hvis jeg var sluppet fri, og havde således i alt haft en udgift på 413 kr. og 18 øre af at være soldat, og da staten ikke havde råd til at betale soldaterne en ordentlig løn, burde det eftergives i skat, og da den almindelige skat af den løn man fik var 10 kr. og 50 øre i kvartalet, burde jeg være skattefri til juli kvartal 1945. Når ens selvangivelse ikke kan godkendes, bliver man kaldt til et såkaldt torskegilde. Jeg blev kaldt til et sådant gilde. Der var for mig at se ingen torskepander til stede, men kun nogle sognerådsmedlemmer med sognerådsformanden i spidsen. Han sagde til mig: Nå, det er Dem, der har udfyldt den mærkværdigste selvangivelse jeg har set i mit liv, så du vil være fri for at betale skat i otte

år. Den går ikke, men det er sgu godt fundet på. Du slipper med 1,50 kr. i kvartalet det første år, fordi du har været soldat.

Da jeg blev indkaldt, da krigen brød ud, arbejdede jeg på vordingborgeggen og var tilmeldt Vordingborg kommune. Jeg var indkaldt 3½ måned og søgte efter hjemsendelsen eftergivelse af skat medens jeg var indkaldt. Skatten var i denne kommune 17 kr. og 88 øre i kvartalet, en dyr kommune selv om lønnen var steget ganske lidt.

Jeg havde fået at vide, at mange kommuner eftergav skatten medens man var indkaldt, men det gjorde Vordingborg kommune ikke. De gav mig afslag med den begrundelse, at min mindre indkomst kom mig til gode næste år skattemæssigt, men de eftergav ingen skat. Det måtte jeg affinde mig med, men fik tilfældigvis at vide, at en borger, der havde tjent mindst lige så meget som mig, måske mere, og havde været indkaldt i det samme tidsrum, var eftergivet det ene kvartal. Jeg skrev straks til Vordingborg kommune, at jeg ville anke over, at de gjorde forskel på skatteyderne så nogen fik eftergivet, andre ikke. Jeg modtog da meddelelse om, at jeg også var eftergivet det ene kvartal, så jeg havde 17 kr. og 88 øre tilgode, men da jeg var flyttet til en anden kommune i mellemtiden, og det var gået til udpantning, var resultatet, at der var sket løntilbageholdelse hos min arbejdsgiver og det var trukket fra, da jeg fik restbeløbet af lønnen udbetalt. Så skulle jeg have pengene tilbage. Jeg skrev derfor til kommu-

nen og bad dem sende mig de skyldige penge. Jeg modtog det svar, at eftersom jeg havde betalt det skyldige beløb, anså de ikke mine økonomiske omstændigheder for så dårlige, som jeg havde opgivet, så jeg fik dem ikke tilbage.

Jeg skrev så tilbage, at jeg aldeles ikke havde betalt disse penge, men sognefogeden havde pantet dem hos min arbejdsgiver. Det var en slem streg i regningen, da jeg havde beregnet pengene til indkøb af et par nye gummistøvler. Nu er resultatet, at jeg må gå med et par hullede til den første, og da jeg arbejder i kostalden siver kolorten ind på mine tæer.

Dersom skattemyndighederne efter disse oplysninger mener at mine økonomiske omstændigheder er i orden og nægter at betale mit tilgodehavende 17 kr. og 88 øre må jeg fortsætte med at vade i kolort og kopis et stykke tid endnu.

Pengene kom uden kommentarer tre dage efter, men man kan af dette se at den overflødige administration allerede var opfundet i min ungdom.

Ved kildeskattens vedtagelse sendte jeg et forslag til Ole Andreasen, der dengang var ansat ved Danmarks radio.

Jeg foreslog et system om hvordan man med lethed kunne indføre kildeskatten på 2 måneder, fremfor at der fra vedtagelsen skulle gå flere år. Jeg vil ikke nævne forslaget her, da det gjaldt på dette tidspunkt og kunne ajourføres efter omforandringen i skattelovene. Jeg fik svar fra Ole Andreasen, at han var meget interesseret i mit forslag og havde affotograferet det, men det var for stort til at de kunne tage stilling til det nu. Det måtte vises til eksperter, så ville jeg senere høre fra dem. Kære Ole Andreasen,

hvorfor har du glemt at svare mig. Jeg har vist mit forslag til mange, og alle er enige om at sådan burde det have været, så nemt og enkelt, og folk havde fået glæde af kildeskatten. Men sandheden er nok, at en mand med almindelig folkeskoleuddannelse ikke må fortælle eksperter noget. Jeg kan dog meddele, at jeg har sat mig grundigt ind i hele skattejunglen, undtagen det der ikke gavner de ringest stillede i samfundet som afskrivning, ejendomsskatter o.s.v.. Men kildeskatten skulle vel laves så indviklet for at gøre befolkningen led ved den, og særligt så en del eksperter kunne få et højt lønnet embede i det overflødige kildeskattehus, der er oprettet i Birkerød. Efter mit forslag skulle skatten stadig betales over rodekontorerne. Jeg var på det tidspunkt parat til at tage en ordduel med hvilken som helst ekspert inklusive finansministeren om spørgsmålet. Det er jeg stadig for at bevise, hvorledes de har kludret med en god sag. Kildeskattens indførelse var et længe næret ønske. Nu er det blevet til irritation fremfor glæde og er yderst vanskelig at lave om til det bedre, når skaden er sket.

— et Haab, der kan opfyldes!

„Udsigten“, Brøderup pr. Tapperneje, den | 194

Til Formanden for

Det er alle Foreningers store Haab at skabe en virkelig god Underholdningsaften for Medlemmerne; men dette er ikke altid lige let. Mange Kunstnere forlanger enorme Priser for en saadan Aften.

Undertegnede tilbyder Deres Forening en 1. Klasses Underholdning, der bestaar i Oplæsning af Revy over forskellige Medlemmer m. v.

Send Oplysninger over forskellige smaa Brølere, eventuelle Medlemmer har be- gaet, og jeg skal forfatte en Revy i Verseform i Stil med „Ærbødigt“, som De sikkert kender fra Radioen.

Revyoplæsningen, der er beregnet som Underholdning før et eventuelt Bal, faar altid Medlemmerne i den rette Feststemning.

Om ønskes tilbyder jeg samtidig Oplæsning af smaa muntre, humoristiske Hi- storier af kendte Kunstnere, som f. Eks. Storm P. o. lign.

Mit Honorar for Forfatning og Oplæsning af Revy er Kr. 25 + 10 Kr. for anden Oplæsning.

Med Højjagtelse

Revyforfatter *Ejner Hansen*,
„Udsigten“, Brøderup pr. Tapperneje.
Telf. Everdrup 61 kan benyttes.

NOGLE UDTALELSER:

Høvdingsgaard, d. 30. 9. 1942.

Revyforfatter E. Hansen, Brøderup, har de sidste 4 Aar medvirket ved vore aarlige Sammenkomster for Arbejdere og Funktionærer her paa „Høvdingsgaard“s Gods. Han var absolut den bærende Kraft i Aftenens Underholdning, hvilket ikke siger saa lidt, idet der er over 150 Personer til Stede, der fuldstændig overgav sig til Ejner Hansen, og de ønsker at gense ham hvert Aar hernede.

Der kan ingen bedre Anbefaling findes.

Paa Festudvalgets Vegne

Ernst Johansen.

Brøderup, d. 12. 3. 1943.

Ved en Festlighed sidste Efteraar, jeg holdt for mine Tørvearbejdere i Tapperneje Forsamlingshus, havde Ejner Hansen skrevet en Revy over de forskellige Personer, som han læste op paa en glimrende Maade.

Revyen vakte stormende Bifald.

Smedemester *Folmer Olsen.*